

Een verkenning naar het gebruik van nieuwe psychoactieve stoffen (NPS) in Nederland vóór het stofgroepenverbod

Een verkenning naar het gebruik van nieuwe psychoactieve stoffen (NPS) in Nederland vóór het stofgroepenverbod

Colofon

Auteurs en projectteam

Rosa Andree
Frederiek Schutten
Margriet van Laar
Laura Smit-Rigter

Met medewerking van

Simon Groters
Robin Jansen
Karin Monshouwer
Robin Smits
Lavinia Stegemann

Met dank aan

Alle respondenten die de vragenlijst hebben ingevuld
De moderators van de online platforms waarop wij de vragenlijsten mochten verspreiden
Marloes van Goor (DrugsenUitgaan, Trimbos-instituut)
Michelle van der Horst (studentennetwerk, Trimbos-instituut)
Raoul Koning (Unity, Jellinek)
Sander Rigter (DIMS-netwerk, Trimbos-instituut)

Uitgevoerd in opdracht van

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Vormgeving

The Creative Hub | Canon

Beeld

Gettyimages.nl

Dit rapport is een uitgave van de Nationale Drug Monitor en is gratis te downloaden via www.trimbos.nl/aanbod/webwinkel met artikelnummer TRI-41-022.

Trimbos-instituut
Da Costakade 45
3500 AS Utrecht
www.trimbos.nl
T: 030-297 11 00

© 2025, Trimbos-instituut, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van het Trimbos-instituut.

Inhoud

Beschouwing	6
1 Inleiding	11
1.1 Wat zijn Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS)?	11
1.2 Toelichting stofgroepenverbod	12
1.3 Wie gebruiken NPS en waarom?	13
1.4 Waarom dit onderzoek?	13
2 Methode	14
2.1 Onderzoekspopulatie	14
2.2 Werving	14
2.3 Dataverzameling en toestemming	15
2.4 Vragenlijst	16
2.5 Steekproef	18
2.6 Statistische analyse	24
3 Kenmerken van de steekproef	25
3.1 Demografie	25
3.2 Tabak-, alcohol- en drugsgebruik in het afgelopen jaar	28
4 Gebruik NPS	30
4.1 Gebruik van NPS in het afgelopen jaar	31
4.2 Jaar eerste NPS-gebruik	32
4.3 Motieven NPS-gebruik	32
4.4 Gewenste effecten	35
4.5 Vorm van de NPS	36
4.6 Gebruikswijze	37
4.7 Frequentie van gebruik	38
4.8 Bijnamen	39
4.9 Locatie van gebruik	41
4.10 Alleengebruik	42
5 Ongewenste effecten en schadelijkheid	44
5.1 Bijwerkingen en ongewenste effecten	44
5.2 Schadelijkheidsperceptie	47
6 Verkoop en beschikbaarheid	50
6.1 Ervaren verkrijgbaarheid	50
6.2 Manier van aankopen	51
6.3 Hoe afspraak maken met een dealer	53
6.4 Platform	53

7	Bekendheid en gevolgen wetgeving	55
7.1	Bekendheid wetgeving	55
7.2	Gevolgen wetgeving op gebruik en markt	57
	Tabellenbijlage	59
	Literatuur	68

Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS) zijn stoffen die qua werking lijken op traditionele illegale drugs zoals cannabis, ecstasy of heroïne. Ze worden vaak op de drugsmarkt geïntroduceerd als legaal alternatief voor illegale drugs om zo bestaande drugswetgeving te omzeilen. In Nederland wordt het gebruik van drugs op verschillende manieren gemonitord, bijvoorbeeld via bevolkingsonderzoeken. Over het gebruik van NPS ontbreken echter vaak gegevens. Dit omdat NPS een grote en snel veranderende groep stoffen omvat en het lastig is deze stoffen te volgen via standaard monitoringsystemen. Bovendien is de prevalentie van gebruik van de meeste NPS laag, waardoor het moeilijk is om betrouwbare en gedetailleerde informatie te verzamelen over wie deze middelen gebruikt en hoe.

Als aanvulling op bestaande monitors heeft het Trimbos-instituut een vragenlijstonderzoek uitgevoerd, waarbij gebruikers van NPS doelgericht zijn geworven. Het doel van dit onderzoek is om meer gedetailleerd inzicht te krijgen in gebruikspatronen en kenmerken van gebruikers van NPS in Nederland. Aanleiding voor dit onderzoek is het nieuwe stofgroepenverbod dat op 1 juli 2025 in werking is getreden. Met deze wetgeving is een aanvullende lijst (lijst IA) toegevoegd aan de Opiumwet, waarbij drie groepen NPS op basis van hun chemische basisstructuur in één keer zijn verboden. Het gaat specifiek om alle stoffen afgeleid van 2-fenetylamine, oftewel de fenylethylaminen (inclusief alle cathinonen), synthetische cannabinoïden en stoffen afgeleid van 4-aminopiperidine, oftewel de fentanyl-achtigen. In dit onderzoek hebben we ons specifiek gericht op de situatie vóór de invoering van deze wetgeving.

Het onderzoek richtte zich op Nederlandse inwoners van 16 jaar of ouder die in het jaar voorafgaand aan het onderzoek minstens één NPS hadden gebruikt. Respondenten werden in december 2024 en januari 2025 online geworven via doelgroepgerichte kanalen zoals social media en online drugsfora.

Van de 1.925 gestarte vragenlijsten zijn 837 respondenten geïncludeerd in de analyses. Ruim de helft is man (58,5%) en is tussen de 20 en 29 jaar oud (58,8%). De meerderheid is hoogopgeleid (68,9%) en heeft betaald werk of een eigen bedrijf (60,8%). De provinciale spreiding komt grotendeels overeen met die van Nederland.

Een belangrijke kanttekening bij dit onderzoek is dat de resultaten niet representatief zijn voor alle NPS-gebruikers. Er is geen landelijk register van mensen die NPS gebruiken, waaruit een landelijk representatieve steekproef getrokken kon worden. Daarom zijn de respondenten doelgericht geworven. Hierdoor zien we vooral een groep met relatief veel ervaring met drugs, waaronder meerdere NPS en traditionele middelen. De gerapporteerde cijfers kunnen daarom niet als prevalentiecijfers worden geïnterpreteerd.

Hieronder volgen de onderzoeksvragen, resultaten en een beknopte duiding daarvan.

Welke NPS gebruiken respondenten? En welke 'traditionele' middelen gebruiken respondenten?

Gebruik NPS

Door respondenten in het onderzoek werden NPS behorende tot de stofgroep cathinonen (zoals 3-MMC) het meest gebruikt in het afgelopen jaar (80,6%). Ook bijna de helft (48,4%) heeft in het afgelopen jaar minimaal één NPS behorende tot de groep fenylethylaminen (zoals 2C-B) gebruikt. Daarna volgen de indoolalkaloïden (zoals 1P-LSD) (20,7%) en de arylcyclohexylaminen (zoals 2-fluorodeschloroketamine ofwel 2-FDCK) (17,2%). 3-MMC is de meest gebruikte NPS in deze steekproef (71,4%). Dit komt overeen met resultaten uit andere onderzoeken, waar 3-MMC op dit moment de meest gebruikte NPS is [1,2].

Iets meer dan de helft van de respondenten (51,9%) heeft in het afgelopen jaar 2 of 3 verschillende NPS gebruikt. Bijna een vijfde (18,2%) heeft in het afgelopen jaar 6 of meer verschillende NPS gebruikt. Het gebruik van meerdere NPS kan wijzen op experimenteergedrag, maar ook op intensief gebruik. Op basis van dit onderzoek weten we echter niet of de middelen op afzonderlijke momenten van elkaar gebruikt zijn en hoe vaak.

Gebruik van 'traditionele' middelen

De meeste respondenten gebruikten in het afgelopen jaar niet alleen NPS, maar ook 'traditionele' drugs. Bijna vier van de vijf respondenten (78,2%) gebruikten in het laatste jaar ecstasy of MDMA. Daarna volgden cannabis (64,5%), ketamine (50,4%), cocaïne (48,8%) en amfetamine (36,8%).

Op welke wijze en in welke vorm gebruiken respondenten NPS? Hoe vaak gebruiken respondenten NPS? En waar gebruiken respondenten NPS?

Gebruikswijze en -vorm

NPS behorende tot de groepen arylcyclohexylaminen en cathinonen worden door de respondenten voornamelijk gebruikt in poeder- of kristalvorm (respectievelijk 85,4% en 97,7%). Fenylethylaminen worden meestal gebruikt in de vorm van pillen of pellets (77,6%), terwijl indoolalkaloïden doorgaans als blotters worden gebruikt (66,3%). De gebruikswijze kwam overeen met de vorm waarin de NPS gebruikt werden. Poeders of kristallen werden voornamelijk gesnoven en pillen of pellets en blotters geslikt.

Gebruiksfrequentie

Er is in dit onderzoek een relatief grote groep van maandelijks gebruikers van NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen en cathinonen. Voor een aantal van deze middelen is bekend dat ze verslavend kunnen zijn [3-8], met name cathinonen, wat frequent gebruik kan verklaren. Opvallend is echter dat het aandeel maandelijks gebruikers in alle onderzochte stofgroepen relatief hoog is, zeker in vergelijking met het gebruik van vergelijkbare 'traditionele' drugs in de algemene bevolking [2]. Dit zou mogelijk verklaard kunnen worden doordat vooral de meer ervaren gebruikers deelnemen aan dit onderzoek.

Bijna driekwart (73,9%) van de respondenten die een NPS behorende tot de groep cathinonen gebruikten nam vier of meer doseringen binnen één gebruikssessie, waarbij 27,1% zelfs tien of meer doseringen gebruikte. Dit is deels te verklaren door de relatief korte werkingsduur van deze middelen [9], vooral 3-MMC, dat in dit onderzoek het meest werd gebruikt. Echter, het verschil blijft opvallend hoog. In Het Grote Uitgaansonderzoek (waar alleen gevraagd is naar 3-MMC) nam namelijk 57,5% van de laatste-jaar-gebruikers vier of meer doseringen van 3-MMC binnen één gebruikssessie (waarbij 12,2% tien of meer) [1].

Setting gebruik

In dit onderzoek worden de meeste NPS vooral in de thuis- of feestsetting gebruikt. NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen, fenylethylaminen en indoolalkaloïden worden vooral gebruikt in huiselijke setting of op thuisfeestjes (respectievelijk 92,7%, 57,9% en 75,3%). NPS behorende tot de groep cathinonen worden het vaakst gebruikt op evenementen, zoals festivals en feesten (82,7%). Dit komt grotendeels overeen met bevindingen uit Het Grote Uitgaansonderzoek over de locaties van gebruik van traditionele drugs en NPS met een vergelijkbaar werkingsprofiel als deze NPS-stofgroepen [1].

Welke positieve en negatieve effecten ervaren respondenten van NPS, uitgesplitst per stofgroep?

Ongeachte de NPS-stofgroep is bijna iedere respondent het eens met de stelling dat het gebruik hen de gewenste effecten heeft gegeven (tussen 85,4% en 90,4% over de stofgroepen).

Ervaren ongewenste mentale effecten

In dit onderzoek wordt voor NPS behorende tot de groep cathinonen de neiging tot meer nemen ('craving') door een ruime meerderheid (76,7%) als ongewenst effect genoemd. Daarnaast worden klachten zoals slapeloosheid (62,7%), depressieve gevoelens (49,0%) en geheugenproblemen (34,9%) frequent gerapporteerd. Ook voor NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen wordt relatief vaak (51,3%) een sterke neiging tot bijnemen gerapporteerd, hoewel dit minder goed terug te zien is in het daadwerkelijk bijnemen dan bij de groep cathinonen. Verwardheid en desoriëntatie (53,6%) en geheugenverlies (31,7%) worden voor deze stofgroep ook door een aanzienlijk deel gerapporteerd. Deze effecten sluiten aan bij het farmacologische profiel van deze middelen [4]. Voor de groepen fenylethylaminen en indoolalkaloïden worden relatief minder mentale bijwerkingen gemeld.

Ervaren ongewenste fysieke effecten

Voor NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen wordt vooral uitputting en vermoeidheid (34,1%) als ongewenst fysiek effect genoemd door de respondenten. De vermoeidheidsklachten passen bij het verdovende karakter van deze middelen [4]. Voor de groep cathinonen worden diverse lichamelijke bijwerkingen gerapporteerd, waaronder een verhoogde hartslag (73,3%), uitdroging (62,1%), uitputting en vermoeidheid (47,8%), oververhitting en zweten (47,4%) en kaakkramp (45,7%). Deze klachten zijn kenmerkend voor stimulerende middelen [4]. De groep fenylethylaminen veroorzaken vooral een verhoogde hartslag (40,4%), wat eveneens past binnen het stimulerende werkingsprofiel [4]. Bij indoolalkaloïden worden relatief weinig lichamelijke bijwerkingen gemeld.

Welke motieven hebben respondenten om NPS te gebruiken? En hoe denken zij over de schadelijkheid van NPS?

Eerste NPS-gebruik

Het merendeel van de respondenten (61,7%) is tussen 2020 en 2023 begonnen met NPS-gebruik. Mogelijk speelde de coronapandemie hierbij een rol; het wegvallen van het uitgaansleven vormde voor sommigen een aanleiding om te experimenteren met nieuwe middelen [10], waaronder mogelijk ook NPS. Het meest genoemde motief om voor het eerst NPS te gebruiken was nieuwsgierigheid naar de effecten (72,9%). Ook een aanzienlijk deel van de respondenten (39,4%) is NPS gaan gebruiken omdat vrienden dat ook deden. Dit onderstreept de sociale context van NPS-gebruik. Ruim een kwart (27,5%) is begonnen met NPS te gebruiken vanwege de (destijds) legale status.

Motieven voor NPS-gebruik in de afgelopen 12 maanden

Binnen alle stofgroepen vertonen de gebruiksmotieven een duidelijke overeenkomst met het farmacologisch werkingsprofiel [4]. Voor NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen gaven respondenten veel verschillende motieven voor gebruik, waarvan trippen het meest werd genoemd (46,3%). Opvallend is dat het verminderen van stress ten opzichte van de andere stofgroepen relatief vaak genoemd wordt (41,5%). Voor de groep cathinonen wordt 'om meer energie te krijgen/langer door te gaan' veruit het meest genoemd (82,3%), maar ook 'een gezellige en/of fijne tijd met (nieuwe) vrienden' wordt veel genoemd (66,7%), wat goed binnen de feestviersetting past. Fenylethylaminen worden vooral gebruikt om een gezellige tijd te hebben met vrienden (57,9%), wat goed past in de huiselijke setting van gebruik. Indoolalkaloïden worden vooral genomen om te trippen (71,9%).

Ervaren schadelijkheid van NPS

Vrijwel alle respondenten denken dat het gebruik van een NPS binnen de stofgroepen arylcyclohexylaminen, cathinonen, fenylethylaminen en indoolalkaloïden niet of een beetje schadelijk is bij één of twee keer proberen. Bij meer dan één keer per maand gebruiken denken toch relatief veel respondenten wel dat het nogal of erg schadelijk is, zo tussen de 35-65% voor arylcyclohexylaminen, cathinonen en fenylethylaminen. Vooral indoolalkaloïden worden als relatief niet schadelijk ingeschat. Cathinonen scoren relatief het hoogst, wat gezien de aandacht voor de schadelijkheid van 3-MMC niet onverwacht is.

Relatief veel respondenten denken dat NPS even schadelijk zijn als vergelijkbare traditionele drugs (41,8%). Veel respondenten benoemden in hun toelichting dat dit wel verschilt per NPS-stofgroep en per middel. Bijna één op de drie (28,9%) geeft aan NPS juist schadelijker te vinden dan vergelijkbare traditionele drugs. Het gebrek aan onderzoek naar de effecten en werking van NPS werd hier veel genoemd als toelichting door respondenten. Dit geeft een signaal dat deze groep respondenten zich bewust is van de risico's van het gebruik van NPS. Dat heeft hen echter niet weerhouden om NPS te gebruiken.

Op welke manier komen respondenten aan NPS? En hebben respondenten veranderingen opgemerkt in de drugsmarkt?

Ervaren verkrijgbaarheid

Dit onderzoek laat een duidelijk verschil zien in de verkrijgbaarheid tussen legale en illegale NPS. Toch blijft de meerderheid het over het algemeen makkelijk vinden om aan NPS te komen, ook illegale NPS. De wettelijke status van een NPS lijkt dus slechts een beperkte invloed te hebben op de verkrijgbaarheid voor mensen die al NPS gebruiken.

Bij illegale NPS krijgt een groot deel van de respondenten de middelen van vrienden of kennissen (47,6%) of koopt van vrienden of kennissen (38,4%). Voor legale NPS ontvangt de grote meerderheid deze via post en bestelt bijna iedereen deze via een online webshop. Omdat illegale middelen in het algemeen moeilijker te verkrijgen zijn dan legale, is het logisch dat mensen NPS die illegaal zijn vaker via-via (social supply) verkrijgen.

Veranderingen drugsmarkt

De meerderheid (51,5%) van de respondenten heeft geen veranderingen gemerkt op de drugsmarkt in de 6 maanden voorafgaand aan het invullen van de vragenlijst in de periode van december 2024 tot en met januari 2025. Een deel van de respondenten vindt over deze periode NPS makkelijker te krijgen (13,5%), maar een net iets kleiner deel vindt NPS juist moeilijker te krijgen (11,1%), waarschijnlijk verschilt dit per middel en de wettelijke status daarvan. Ook merkt 13,9% op dat NPS over deze periode duurder zijn geworden, maar 7,3% ziet dat NPS goedkoper zijn geworden. Mogelijk hangt dit samen met de wettelijke status en het aankoopkanaal van de betreffende NPS. Een belangrijke kanttekening is bovendien dat het stofgroepenverbod eerst op 1 januari 2025 in zou gaan. Er werd verwacht dat er in aanloop van het stofgroepenverbod mogelijk veranderingen zouden plaatsvinden op de drugsmarkt wat betreft beschikbaarheid en prijs. De ingangsdatum werd echter uitgesteld tot 1 juli 2025. Dit zou kunnen verklaren waarom respondenten in dit onderzoek geen duidelijke veranderingen op de drugsmarkt hebben gesignaleerd.

In hoeverre zijn respondenten op de hoogte van de nieuwe wetgeving? En verwachten respondenten dat deze wetgeving invloed heeft op hun gebruik?

Bekendheid wetgeving

Een ruime meerderheid van de respondenten (73,2%) was op de hoogte van de (aankomende) nieuwe NPS-wetgeving. De meeste respondenten hebben correct aangegeven of de NPS waarvoor zij de vragen invulden al verboden was. Opvallend is dat juist voor de NPS die tijdens het onderzoek legaal waren en niet onder lijst IA vallen relatief de grootste groep (45,9%) niet wist of deze NPS onder de wetgeving vallen. Deze groep is voor de NPS die tijdens het onderzoek legaal waren en onder lijst IA vallen veel kleiner (16,3%). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de Nederlandse online webshops aangaven dat de betreffende NPS vanaf 1 juli 2025 uit het assortiment zou verdwijnen vanwege het stofgroepenverbod.

Verwacht gebruik door wetgeving

Een groot deel van de respondenten verwachtte dat hun gebruik door de nieuwe NPS-wet niet zou gaan veranderen omdat ze al illegale NPS gebruiken (46,1%) of omdat ze van plan waren het middel via een dealer te gaan kopen (34,1%). Ongeveer één op de zes respondenten (16,6%) gaf aan nog niet te weten of hun gebruik door de wetgeving zou gaan veranderen.

1 Inleiding

1.1 Wat zijn Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS)?

NPS zijn stoffen die qua werking lijken op traditionele illegale drugs zoals cannabis, ecstasy of heroïne. Ze worden vaak op de drugsmarkt geïntroduceerd als legaal alternatief voor illegale drugs om zo bestaande drugswetgeving te omzeilen.

Vanwege het groot aantal stoffen dat onder de term NPS valt, worden NPS vaak in stofgroepen onderverdeeld. Voor de indeling in deze groepen wordt gekeken naar de chemische structuur en farmacologische werking van NPS [11]. Tabel 1. laat deze indeling in stofgroepen met bijbehorende kenmerken en voorbeelden zien. Daarnaast verdelen we NPS in dit rapport ook op basis van hun wettelijke status.

Tabel 1. Indeling NPS in verschillende stofgroepen met hun kenmerken, enkele voorbeelden en wettelijke status

Stofgroep	Kenmerk	Voorbeelden	Vallend onder lijst IA
Fenylethylaminen	Stoffen die wat betreft structuur en werking lijken op mescaline, (meth-) amfetamine en MDMA.	2C-I ^I , 4-FMA, 4-FA ^I , 6-APB, 25I-NBOMe ^I , DOC ^I	Ja
Cathinonen	Stoffen die chemisch verwant zijn aan cathinon, één van de actieve stoffen in de plant qat.	4-MMC ^I , 3-MMC ^I , 2-MMC, 4-MEC ^I , α-PVP ^I , 3-CMC ^I , eutylon ^I	Ja
Nieuwe benzodiazepinen	Stoffen die worden verkocht als 'legale' vervangers voor benzodiazepinen die alleen op voorschrift verkrijgbaar zijn, zoals diazepam, oxazepam en alprazolam.	etizolam ^{II} , flualprazolam ^{II} , bromazolam	Nee
Synthetische cannabinoïden	Stoffen die een soortgelijke werking hebben als THC.	JWH-018 ^I , 5F-APINACA ^I , MDMB-4en-PINACA ^I	Ja
Synthetische opioïden	Stoffen met een sterk verdovende pijnstillende werking die recent op de illegale drugsmarkt zijn verschenen. Inmiddels worden er verschillende subcategorieën gehanteerd zoals de fentanylachtigen en meer recentelijk de benzimidazol-opioïden (nitazenen).	U-47700 ^I , carfentanil ^I , isotonitazeen ^I	Deels ^{III}

Indoolalkaloïden (tryptaminen)	Stoffen waarvan de structuur lijkt op serotonine en waarvan de chemische structuur een tryptamine-groep (2-(3-indolyl) ethylamine) bevat.	5-MeO-DMT, 4-HO-MET, 1P-LSD	Nee
Arylcyclohexylaminen	Stoffen die een chemische structuur hebben die bestaat uit een cyclohexylamine met een arylgroep.	methoxetamine ¹ , 2-fluorodeschloroketamine	Nee
Overige: piperazinen, pyrrolidinen, planten en extracten, andere stoffen	Stoffen die vallen onder andere categorieën.	mCPP, kratom, fenibut	Nee

I. Lijst I van de Opiumwet. II. Lijst II van de Opiumwet. Situatie in juni 2025. III. Substanties afgeleid van 4-amino-piperidine, oftewel de fentanyl-achtigen vallen onder lijst IA, de benzimidazol-opioïden (nitazenen) vallen niet onder lijst IA. Bron: Nationale Drug Monitor, 2025.

1.2 Toelichting stofgroepenverbod

Op 28 januari 2025 heeft de Eerste Kamer in Nederland ingestemd met een nieuw stofgroepenverbod voor NPS. Daarbij is Lijst IA toegevoegd aan de Opiumwet [12,13]. In plaats van het afzonderlijk verbieden van specifieke NPS, zoals voorheen gebruikelijk was, maakt deze nieuwe aanpak het mogelijk om hele stofgroepen in één keer onder het verbod te laten vallen. Het blijft echter ook mogelijk om individuele stoffen na een risicobeoordeling apart te verbieden. Lijst IA omvat de onderstaande stofgroepen:

- Substanties afgeleid van 2-fenylethylamine (oftewel fenylethylaminen, inclusief cathinonen)^{1,2}
- Cannabimimetica/ Synthetische cannabinoïden
- Substanties afgeleid van 4-aminopiperidine (oftewel fentanyl-achtigen)³

Hoewel de precieze gezondheidsrisico's van NPS niet volledig bekend zijn, mede door het grote aantal NPS en de beperkt beschikbare informatie, zijn er duidelijke aanwijzingen dat deze middelen ernstige schade kunnen veroorzaken. Het uitgangspunt is dat tenminste twee stoffen uit de betreffende stofgroep al op lijst I geplaatst zijn vanwege onaanvaardbare risico's voor volksgezondheid [14]. Enkele voorbeeld van NPS behorende tot verschillende stofgroepen die al op lijst I staan zijn 3-MMC, 4-FA, JWH-018 en carfentanil.

De nieuwe wet beoogt een generiek verbod op deze stofgroepen om de volksgezondheid te beschermen, de productie en handel ervan door de illegale drugsindustrie tegen te gaan en het inwilligen van rechtshulpverzoeken met betrekking tot NPS mogelijk te maken. De wet is in werking getreden op 1 juli 2025 [13].

-
- 1 Fenylethylaminen en cathinonen worden in het stofgroepenverbod als één groep beschouwd, aangezien het beide stoffen betreft die zijn afgeleid van 2-fenylethylamine. Hieronder vallen ook stoffen met de basisstructuur van cathinon. In dit rapport worden fenylethylaminen en cathinonen in twee aparte groepen gesplitst en zodanig behandeld.
 - 2 In dit rapport wordt naar afgeleiden van 2-fenylethylaminen gerefereerd als 'fenylethylamine' of als 'cathinon', in het geval dat de betreffende NPS een cathinon-groep bevat.
 - 3 Niet alle synthetische opioïden vallen onder het stofgroepenverbod. Alleen stoffen die zijn afgeleid van 4-aminopiperidine (de zogenoemde fentanyl-achtigen) worden hierin meegenomen. Nitazenen vallen hier bijvoorbeeld buiten, omdat zij een benzimidazol basisstructuur hebben.

1.3 Wie gebruiken NPS en waarom?

De afgelopen jaren is aanvoer van NPS op de Europese drugsmarkt sterk toegenomen [15]. Dit verhoogt het risico op negatieve (soms fatale) gevolgen voor de volksgezondheid [16]. Er is echter relatief weinig bekend over het gebruik en de risico's van NPS. In het begin werden NPS vooral gebruikt door een kleine groep mensen die nieuwe ervaringen zochten, ook wel 'psychonauten' genoemd. Tegenwoordig is de groep gebruikers veel breder. Naast recreatieve gebruikers zien we ook mensen uit specifieke gemarginaliseerde groepen, zoals daklozen en ook mensen die aan chemsex doen. NPS worden onder andere gebruikt omdat ze vaak goedkoop, sterk en makkelijk verkrijgbaar zijn. Ook gebruiken mensen NPS voor hun plezier, energie of prestatie, uit nieuwsgierigheid, voor sociale verbondenheid en voor geestverruiming of creativiteit [17]. Waarom mensen NPS gebruiken verschilt ook tussen verschillende gebruikersgroepen [18]:

- **Kwetsbare groepen** gebruiken NPS vaak om te ontsnappen aan problemen of erbij te horen. Hun gebruik is meestal risicovoller. Soms is er sprake van injecterend drugsgebruik.
- **Uitgaanders** gebruiken NPS vooral om sociale redenen, vaak met stimulerende middelen.
- **Psychonauten** gebruiken NPS vanwege geestverruiming en bespreken hun ervaringen vaak binnen online communities. Zij gebruiken vaker psychedelica of dissociatieve middelen die de waarneming veranderen en een gevoel van afstand tot de werkelijkheid geven.

1.4 Waarom dit onderzoek?

In de Nationale Drug Monitor wordt het gebruik van drugs en de gevolgen daarvan gevolgd via verschillende onderzoeken, bijvoorbeeld onder de algemene bevolking of studenten. De groep gebruikers van NPS wordt echter niet voldoende gedekt in bestaande monitoractiviteiten. Het gebruik van NPS, behalve 3-MMC, is namelijk zó laag dat er in deze onderzoeken meestal te weinig mensen zijn die ervaring hebben met deze middelen. Daardoor is het lastig om betrouwbare en gedetailleerde informatie te krijgen over het gebruik en de patronen van NPS-gebruik. Daarnaast omvat NPS een brede en snel veranderende groep stoffen. Deze middelen verschillen sterk in werking, risico's en gebruikspatronen, wat het lastig maakt om ze goed te volgen met standaard monitors.

Als aanvulling op bestaande monitors heeft het Trimbos-instituut heeft een vragenlijstonderzoek uitgevoerd onder mensen die NPS gebruiken. In dit onderzoek zijn doelgericht mensen ouder dan 16 geworven die in het afgelopen jaar minimaal één NPS hebben gebruikt. Het onderzoek heeft als doel om beter inzicht te krijgen in het gebruik van verschillende groepen NPS in Nederland op basis van de volgende onderzoeksvragen:

- Welke NPS gebruiken respondenten? En welke 'traditionele' middelen gebruiken respondenten?
- Op welke wijze en in welke vorm gebruiken respondenten NPS? Hoe vaak gebruiken respondenten NPS? En waar gebruiken respondenten NPS?
- Welke positieve en negatieve effecten ervaren respondenten van NPS?
- Welke motieven hebben respondenten om NPS te gebruiken? En hoe denken zij over de schadelijkheid van NPS?
- Op welke manier komen respondenten aan NPS? En hebben respondenten veranderingen opgemerkt in de drugsmarkt?
- In hoeverre zijn respondenten op de hoogte van de nieuwe wetgeving? En verwachten respondenten dat deze wetgeving invloed heeft op hun gebruik?

2 Methode

2.1 Onderzoekspopulatie

De beoogde onderzoekspopulatie bestond uit jongeren en volwassenen vanaf 16 jaar die in Nederland wonen en in het afgelopen jaar minimaal één NPS hadden gebruikt. Omdat er in Nederland geen concreet overzicht of databron bestaat van mensen die NPS gebruiken, was het niet mogelijk om een landelijke representatieve steekproef te trekken (meer informatie is te vinden in de sectie 'Representativiteit' verderop in dit rapport). Daarom is in dit onderzoek gebruikgemaakt van doelgroepgerichte werving (*targeted sampling*), waarbij de focus lag op jongeren en volwassenen vanaf 16 jaar die in het afgelopen jaar een NPS hebben gebruikt. De werving richtte zich met name op groepen die goed bereikbaar zijn via online kanalen, zoals uitgaande jongeren en jongvolwassenen en mensen die actief zijn op online drugsfora.

2.2 Werving

De vragenlijst werd uitgezet onder verschillende groepen mensen die NPS gebruiken, zoals psychonauten en uitgaanders. Om deze mensen te bereiken zijn er verschillende wervingsmethoden toegepast die zijn afgestemd op de beoogde doelgroepen. Uit ervaring weten we dat het complex is om gemarginaliseerde gebruikersgroepen en mensen die aan chemsex doen te bereiken. Er is daarom in deze vragenlijst niet expliciet gefocust op het rekruteren van deze groep.

Social media platformen

Vanuit de accounts van het Trimbos-instituut en DrugsUitgaan zijn er betaalde sociale mediacampagnes uitgezet via Meta (Instagram en Facebook) en Snapchat. Er zijn ook 'organische' (niet betaalde) social media posts geplaatst vanuit de accounts van DrugsUitgaan en Unity. Daarnaast is op de website van DrugsUitgaan ook een [nieuwsbericht](#) geplaatst over het onderzoek.

Voor de posts op social media is gebruik gemaakt van verschillende typen posts met bewegende beelden en wervende teksten om zo de verschillende subdoelgroepen van mensen die NPS gebruiken te benaderen.

Online drugsfora

Er zijn (blog)posts geplaatst op verschillende online (drugs)fora. In deze posts werd het onderzoek kort toegelicht en werd opgeroepen om de vragenlijst in te vullen.

Drugtestservice

De vragenlijst werd via de nieuwsbrief van het Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS) onder de aandacht gebracht bij het landelijk netwerk van testservices. In de nieuwsbrief werd het onderzoek kort toegelicht en werd opgeroepen om de vragenlijst in te vullen. De vragenlijst werd ook onder de aandacht gebracht op de website www.drugs-test.nl.

Studentennetwerk

De link naar de vragenlijst is gedeeld in het studentennetwerk van het Trimbos-instituut.

De onderstaande Tabel 2. laat zien hoeveel respondenten aan de vragenlijst zijn begonnen en hoeveel respondenten de vragenlijst hebben afgemaakt. Een aantal respondenten heeft zelf de link naar de vragenlijst aangepast (bewust of onbewust) zodat voor hen onduidelijk is via welk kanaal zij op de vragenlijst zijn gekomen.

Tabel 2. Overzicht van kanalen via waar respondenten¹ bij de vragenlijst zijn gekomen in absolute aantallen.

Bron	Vragenlijst begonnen	Vragenlijst afgemaakt ¹
Trimbos social media	960	396
Drugsenuitgaan social media	646	258
Unity social media	58	33
Online drugsfora	202	117
Drugstestservice	8	4
Studentennetwerk	1	0
Bron onbekend	52	29
Totaal	1927	837

1. Het gaat hier om de respondenten die zijn geïnccludeerd in netto steekproef. De respondenten die niet aan de inclusiecriteria voldeden zijn hier niet meegenomen.

2.3 Dataverzameling en toestemming

De dataverzameling vond plaats van 16 december 2024 tot 20 januari 2025. De werving via betaalde social mediacampagnes liep echter eerder af, namelijk op 31 december 2024.

In alle wervingsactiviteiten was een link opgenomen naar de vragenlijst, zodat geïnteresseerden direct terechtkwamen op de introductiepagina. Op deze pagina werd uitgebreide informatie gegeven over het onderzoek: de inhoud en doelstelling van het onderzoek, wie er kon deelnemen, wat deelname inhield, en wat er met de resultaten zou gebeuren. Daarbij werd expliciet benadrukt dat het onderzoek volledig anoniem werd uitgevoerd. Ook werd toegelicht dat er zorgvuldig en vertrouwelijk met de onderzoeksgegevens wordt omgegaan, waarbij de anonimiteit nogmaals werd onderstreept.

Na het lezen van deze informatie konden geïnteresseerden besluiten om deel te nemen door de vragenlijst in te vullen.

Omdat er mogelijk een vervolgonderzoek zal plaatsvinden met een vergelijkbare vragenlijst, is op de introductiepagina ook gevraagd of deelnemers bereid zouden zijn om hieraan mee te doen. Hiervoor was het noodzakelijk om een e-mailadres achter te laten, wat betekende dat hun deelname in dat geval niet langer anoniem zou zijn. Indien deelnemers ervoor kozen hun

e-mailadres te verstrekken, kregen zij een privacyverklaring en toestemmingsverklaring te zien, waarmee zij expliciet konden instemmen. Deze documenten zijn na afloop van de vragenlijst ook per e-mail toegestuurd, zodat deelnemers deze informatie konden bewaren en later terugvinden.

De gebruikte privacy- en toestemmingsverklaringen zijn gebaseerd op het standaardmodel van het Trimbos-instituut en voldoen aan de eisen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Alle onderzoeksprocedures zijn vooraf beoordeeld en goedgekeurd door de interne ethische toetsingscommissie van het Trimbos-instituut.

2.4 Vragenlijst

De vragenlijst bestond uit vragen over demografische kenmerken en middelengebruik, waarbij deelnemers zelf informatie aanleverden over hun ervaringen en gedrag. Het onderzoek is daarmee gebaseerd op zelfrapportage.

Demografie

Alle respondenten is gevraagd naar hun geslacht bij geboorte, genderidentiteit, leeftijd, vier cijfers van de postcode, opleidingsniveau, werkstatus, woonsituatie en LHBTQ-identiteit.

Middelengebruik

Aan alle respondenten is gevraagd naar hun gebruik van NPS⁴ (ooit in het leven, in het afgelopen jaar en in de afgelopen maand). Daarnaast is ook gevraagd naar het gebruik van alcohol, tabak en andere 'traditionele' drugs, waaronder cannabis, lachgas, ecstasy, cocaïne, amfetamine, GHB/GBL, ketamine, paddo's en truffels, LSD, ayahuasca/DMT, methamfetamine, heroïne en 'andere drugs'.

Voor respondenten die aangaven in het afgelopen jaar NPS te hebben gebruikt, zijn verdiepende vragen opgenomen. Deze gingen onder andere over gebruikspatronen, motieven voor gebruik, ervaren positieve en negatieve effecten, verkoop en beschikbaarheid, en kennis van de nieuwe NPS-wetgeving en de invloed daarvan op het gebruik en de markt. Sommige vragen hadden betrekking op NPS in algemene zin, terwijl andere specifiek gericht waren op afzonderlijke middelen. Tabel 3. geeft een overzicht van de gemeten onderwerpen, en of deze voor NPS in het algemeen zijn uitgevraagd of middel-specifiek.

4 Tabel 4 verderop in dit rapport toont de volledige lijst van uitgevraagde NPS, ingedeeld per stofgroep. Hoewel 2C-B niet altijd als een NPS wordt geclassificeerd, beschouwen wij 2C-B en andere varianten binnen de 2C-reeks in dit onderzoek wél als NPS.

Tabel 3. Overzicht van onderwerpen over NPS in de vragenlijst en of deze vragen voor NPS in algemene zin zijn uitgevraagd of middel-specifiek

	Algemeen uitgevraagd	Middel-specifiek uitgevraagd
Gebruik NPS en gebruikspatronen		
Gebruik (ooit, jaar, maand)		
Motieven begonnen gebruik		
Jaar eerste gebruik		
Frequentie van gebruik		
Vorm van gebruik		
Gebruikswijze		
Bijnemen		
Motieven gebruik in afgelopen jaar		
Gewenste effecten		
Locatie van gebruik		
Alleengebruik		
Ongewenste effecten en schadelijkheid		
Ongewenst mentaal		
Ongewenst lichamelijk		
Schadelijkheidsperceptie		
Verkoop en beschikbaarheid		
Ervaren verkrijgbaarheid		
Manier van aankopen		
Hoe afspraak maken dealer		
Aankoop platform		
Bekendheid en gevolgen wetgeving		
Bekendheid wetgeving		
Gevolgen wetgeving op gebruik		
Huidige legale status		
Nieuwe legale status		
Gevolgen wetgeving op drugsmarkt		

Waarom deze onderwerpen belangrijk zijn bij onderzoek naar NPS-gebruik

Bij onderzoek naar NPS-gebruik is het belangrijk om verschillende aspecten van het gebruik in kaart te brengen. Hieronder geven we per onderwerp een korte rationale:

- **Gebruikspatronen en motieven:** Verschillende gebruikspatronen brengen uiteenlopende gezondheidsrisico's met zich mee. De vragen over gebruikspatronen geven inzicht in de intensiteit, risicograad en gezondheidsimpact van gebruik. Frequente of intensieve gebruikers lopen bijvoorbeeld meer kans op acute gezondheidsproblemen of verslaving. Verschillende vormen van NPS (bijv. pil, poeder, vloeistof) en innamemethoden (roken, slikken, snuiven, injecteren)

brengen daarnaast verschillende risico's met zich mee, zoals overdosis of infectiegevaar. Inzicht in de motieven helpt begrijpen waarom mensen NPS gebruiken (bijv. ontspanning, nieuwsgierigheid, sociale druk, zelfmedicatie). Dit kan waardevolle aanknopingspunten opleveren voor gerichte preventie en hulpverlening.

- **Ervaren positieve en negatieve effecten:** Geeft inzicht in de subjectieve beleving van het NPS-gebruik. Positieve effecten verklaren het aanhoudende gebruik, terwijl negatieve ervaringen kunnen wijzen op problematisch gebruik of andere gezondheidsrisico's. Een belangrijk aspect hierbij is de perceptie van schadelijkheid: gebruikers die vooral positieve effecten ervaren en weinig negatieve gevolgen ondervinden, schatten de risico's waarschijnlijk lager in. Dit kan invloed hebben op hun gebruik, zoals het voortzetten van gebruik of het onderschatten van gevaren. Inzicht hierin kan onder andere belangrijk zijn bij het ontwikkelen van voorlichtingsmaterialen gericht op de risico's.
- **Verkoop en beschikbaarheid:** Vóór het stofgroepenverbod werden NPS die niet op lijst I of II van de Opiumwet stonden verkocht via online webshops, met daarbij de disclaimer "niet voor menselijke consumptie". Inzicht in de beschikbaarheid van NPS en de distributiekanaal is belangrijk om te begrijpen hoe gebruikers aan deze middelen komen.
- **Bekendheid en gevolgen wetgeving:** Toont in hoeverre gebruikers zich bewust zijn van de wettelijke status van NPS, van zowel de situatie tijdens het onderzoek ('huidige wettelijke status') als die van het 'stofgroepenverbod' per 1 juli 2025 ('nieuwe wettelijke status'). Dit is belangrijk om te beoordelen hoe wetgeving het gebruik en de markt kan beïnvloeden.

2.5 Steekproef

Figuur 1 toont het inclusieproces van de deelnemers aan het onderzoek. In totaal zijn uiteindelijk 837 respondenten geïnccludeerd in de analyse.

Aanvankelijk hebben 11.770 personen de introductiepagina van de vragenlijst geopend. Van hen zijn 9.845 echter niet verder gegaan dan de introductie, waardoor 1.925 respondenten daadwerkelijk aan de vragenlijst zijn begonnen. Bij het invullen van de vragen zijn vervolgens de volgende respondenten uitgesloten omdat zij niet voldeden aan de inclusiecriteria:

- 5 respondenten waren jonger dan 16 jaar;
- 14 woonden niet in Nederland;
- 208 hadden in het afgelopen jaar geen NPS gebruikt.

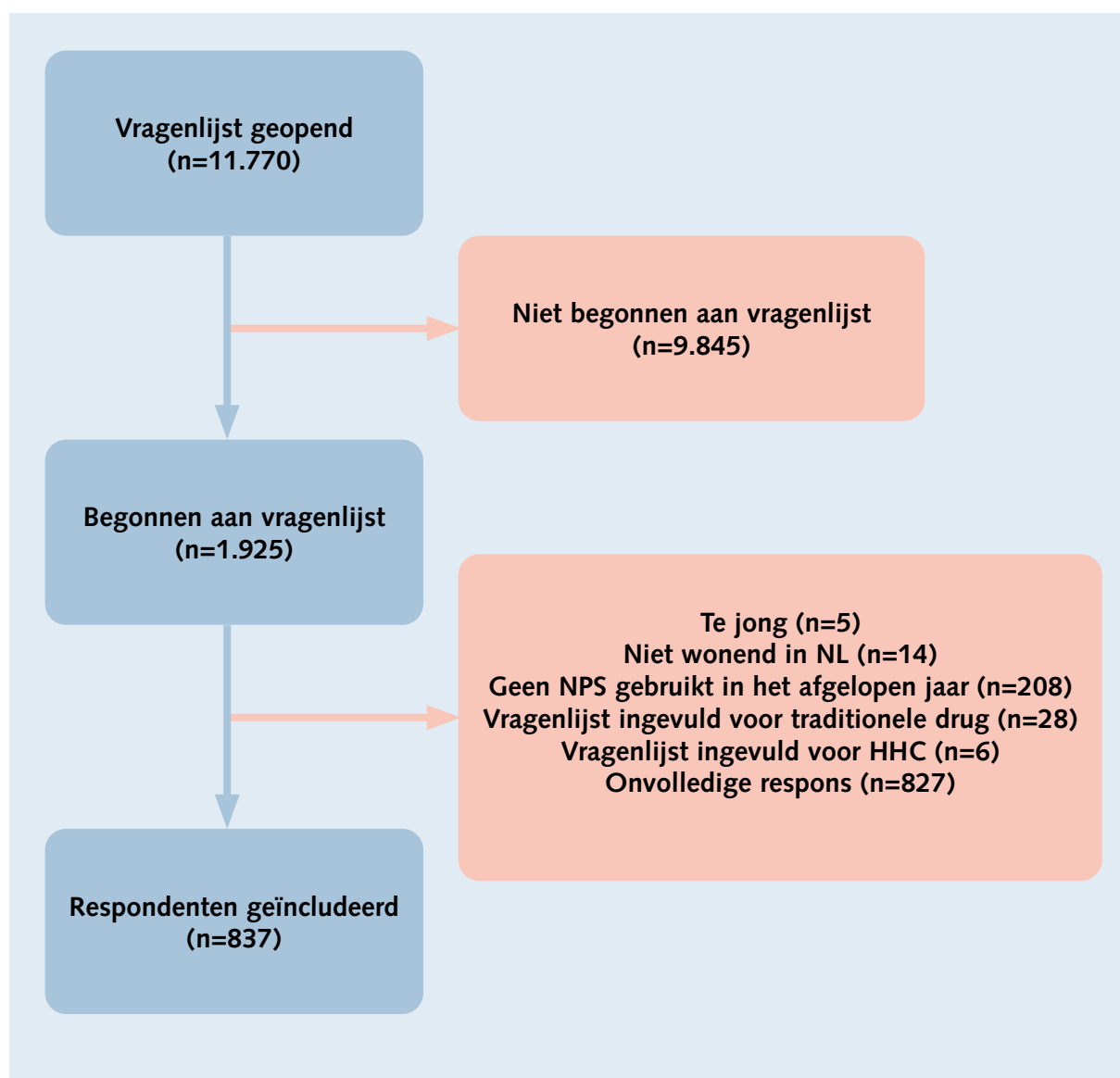
Voor deze respondenten werd de vragenlijst automatisch beëindigd, en zij zijn niet meegenomen in de uiteindelijke steekproef.

Na een eerste verkenning van de dataset bleek dat enkele respondenten, ondanks eerdere selectiecriteria die waren ingebouwd in de vragenlijst, niet voldeden aan het inclusiecriterium van daadwerkelijk NPS-gebruik in het afgelopen jaar. Binnen de vragenlijst werd deelnemers gevraagd welke NPS zij in het afgelopen jaar hadden gebruikt. Naast een lijst met vooraf gedefinieerde NPS konden zij ook zelf een middel invullen via een open tekstveld. Sommige respondenten noemden hier echter een 'traditioneel' middel dat niet onder de definitie van NPS valt, zoals bijvoorbeeld ecstasy. Hierdoor hebben 28 respondenten de middel-specifieke vragen ingevuld voor een substantie die niet als NPS wordt beschouwd. Ook deze groep is uitgesloten van de uiteindelijke analyse.

Daarnaast hebben 6 respondenten de vragenlijst ingevuld met betrekking tot hexahydrocannabinol (HHC). Aangezien HHC een semi-synthetisch cannabinoïde is en daarmee niet volledig voldoet aan de gehanteerde definitie van NPS, zijn ook deze respondenten buiten de steekproef gehouden.

Tot slot gold dat alleen respondenten die de volledige vragenlijst hadden ingevuld, zijn meegenomen in de analyse. Uitzonderingen hierop waren de vragen over alcohol-, tabaks- en ander drugsgebruik, werksituatie, woonsituatie en LHBTQ-identiteit (deze hoefden niet verplicht te worden beantwoord om als volledige respons te tellen). In totaal zijn 827 respondenten uitgesloten vanwege een onvolledige respons.

Figuur 1. Flow chart van in- en exclusie van respondenten

Subgroepen in de rapportage

In deze rapportage rapporteren we over alle algemene vragen die **niet** over een specifiek middel zijn gesteld geldt de totale steekproef. Dit gaat over alle respondenten die zijn geïnccludeerd in de steekproef (n=837). Daarnaast wordt er ook gerapporteerd over twee subgroepen:

- 1 **Onderverdeling op basis van NPS-stofgroepen (n=964).**
- 2 **Onderverdeling op basis van wettelijke status (n=980).**

Hieronder geven we een toelichting op de onderscheiden subgroepen en de bijbehorende steekproef. In de rapportage wordt daarnaast per uitkomst duidelijk vermeld op welke subgroep deze betrekking heeft.

1 **Onderverdeling op basis van NPS-stofgroepen (n=964).**

Voor deze rapportage is ervoor gekozen om niet in te gaan op het gebruik van specifieke NPS omdat het aantal respondenten per middel daarvoor vaak te beperkt is. In plaats daarvan worden de resultaten gerapporteerd op het niveau van NPS-stofgroepen. In Tabel 4 is het overzicht te zien voor welke NPS en bijbehorende stofgroepen de vragenlijst is ingevuld.

Alle respondenten (n=837) hebben voor de eerste keer de middel-specifieke vragen ingevuld over een NPS die ze het vaakst en/of het meest recent hebben gebruikt. Een deel van de respondenten heeft de middel-specifieke vragen ook voor een tweede keer ingevuld (n=132). Nog een kleinere groep van de respondenten heeft de middel-specifieke vragen en derde keer ingevuld (n=30). Voor de tweede en de derde keer mochten de respondenten zelf kiezen voor welke NPS ze dit deden. In totaal hebben dus 999 respondenten de middel-specifieke vragen ingevuld.

Voor de stofgroepen met minder dan 100 respondenten (arycyclohexylaminen, n=41; indool-alkaloïden, n=93) moeten deze gegevens voorzichtig worden geïnterpreteerd, gezien de kleine aantallen. De aantallen respondenten die de middel-specifieke vragen hebben ingevuld voor een nieuw benzodiazepine (n=29), synthetische cannabinoïde (n=2) of synthetische opioïde (n=4), waren te laag om nader uit te splitsen. Om die reden zijn deze stofgroepen buiten beschouwing gelaten in de onderdelen van dit rapport waarin wordt gerapporteerd op basis van NPS-stofgroep. Het totale aantal respondenten in deze sub-steekproef komt dus neer op 964 respondenten.

Tabel 4. Overzicht van NPS waarvoor respondenten de middel-specifieke vragen hebben ingevuld (n=999)

NPS-stofgroep	Middel	1e keer ingevuld	2e keer ingevuld	3e keer ingevuld
Arylcyclohexylaminen (n=41)	2-FDCK	22	11	3
	3-MeO-PCE / 3-MeO-PCP	0	1	0
	DMXE	0	1	0
	MXiPr	0	1	0
	O-PCE	1	1	0
Cathinonen (n=606)	2-CMC (miauw)	5	1	0
	2-MMC (miauw)	50	8	0
	3-CMC (miauw)	16	1	0
	3-MMC (miauw)	442	9	2
	4-CMC	1	0	0
	4-MMC (miauw, mefedron)	47	9	1
	MDPV/MDPHP/MDPiHP (monkey dust)	2	0	0
	Methylone (bk-MDMA)	1	0	0
	a-PVP, a-PHP, a-PiHP (flakka)	1	0	0
	N-ethylnorpentadron (NEP)	8	1	1
Fenylethylaminen (n=228)	2-FA / 3-FA	7	2	0
	2-FEA / 3-FEA	1	0	0
	2-FMA / 3-FMA	6	1	1
	2C-B	76	32	6
	2C-B-FLY	1	1	0
	2C-C / 2C-D / 2C-E	1	0	0
	4-FA of 4-FMA	15	2	0
	4F-ritalin (4-fluormethylfenidaat, 4F-MPH)	13	0	0
	5-MAPB	4	2	0
	6-APB (benzofury)	28	21	1
	Ethylfenidaat	1	0	0
	Methallylescaline (MAL)	2	0	1
	Pink star pellets (borax combo, blue bliss) ¹	0	0	2
	Anders, namelijk 2FA, 3FA, 2FMA	1	0	0
Indoolalkaloïden (n=89)	1P-LSD	46	15	5
	1V-LSD	0	1	0
	4-AcO-MET	1	0	0
	4-HO-MET	7	4	1
	4-HO-MIPT	4	0	0
	5-MeO-DMT	2	1	0
	5-MeO-Mipt (moxxy)	0	0	1
	AL-LAD	1	0	0

Nieuwe benzodiazepinen (n=29)	Bromazolam	9	2	4
	Etizolam	3	0	0
	Flualprazolam	1	0	0
	Flubromazepam	1	0	0
	Flunitrazolam	0	1	0
	Pyrazolam	5	1	1
	Anders, namelijk Flunitrazolam/ Bromazolam/Pyrazolam	1	0	0
Synthetische cannabinoïden (n=2)	Boze Rook/Moonlight ^{II}	1	0	0
	JWH-210	1	0	0
Synthetische opioïden (n=4)	O-DSMT	2	2	0

I. Bevat volgens de webshop waarop dit wordt aangeboden 70mg 5-MAPB, 20mg 2-FMA en 2mg 5-MeO-MiPT. II. Een synthetische cannabinoïde die verschillende varianten van synthetische cannabis kan bevatten.

2 Onderverdeling op basis van wettelijke status (n=980).

In dit rapport maken we ook onderscheid tussen de NPS op basis van de wettelijke status van de NPS ten tijde van de dataverzameling (december 2024-januari 2025). Dit onderscheid is gemaakt in de vragen die respondenten over een specifieke NPS hebben ingevuld.

De wettelijke status is verdeeld in drie groepen:

- 1 NPS die tijdens de meting al illegaal waren (los van of deze middelen wel of niet onder de stofgroepen van de wetgeving vallen).
- 2 NPS die tijdens de meting legaal waren, maar die op basis van lijst IA op 1 juli 2025 zouden worden verboden.
- 3 NPS die tijdens de meting legaal waren en legaal blijven omdat deze niet onder lijst IA vallen.

In tabel 5 is te zien welke middelen waarvoor respondenten de vragenlijst hadden ingevuld er onder deze categorieën vallen. Dit gaat dus om de 837 respondenten, plus de respondenten die de middel-specifieke vragen voor een tweede en eventueel derde middel hebben ingevuld (n=999).

In de vragenlijst was 4-FA/4-FMA als één antwoordcategorie opgenomen. Dit was ook het geval voor de MDPV/MDPHP/MDPiHP (monkey dust). Echter was 4-FA al illegaal, maar 4-FMA nog niet ten tijde van het onderzoek (vóór 1 juli 2025). Daarom kan deze antwoordcategorie niet goed ingedeeld worden op basis van wettelijke status. Dit geldt ook voor MDPV/MDPHP/MDPiHP; MDPV was al illegaal, maar de afgeleiden daarvan, MDPHP en MDPiHP, niet ten tijde van het onderzoek (vóór 1 juli 2025). Om die reden zijn deze middelen buiten beschouwing gelaten in de onderdelen van dit rapport waarin wordt gerapporteerd op basis van wettelijke status. Het totale aantal respondenten in deze sub-steekproef komt dus neer op 980 respondenten.

Tabel 5. Overzicht van middelen waarvoor de middel-specifieke vragen zijn ingevuld op basis van wettelijke status ten tijde van het onderzoek

Categorie	Middelen ¹
Illegaal	2C-B 3-MMC (miauw) 3-CMC (miauw) 4-CMC 4-MMC (miauw, mefedron) a-PVP, a-PHP, a-PiHP (flakka) Ethylfenidaat Etizolam Flualprazolam Methylone (bk-MDMA)
Legaal tijdens meting, per 1 juli vallend onder lijst IA versie juli 2025	2-CMC (miauw) 2C-B-FLY 2C-C/2C-D/2C-E 2-FA/3-FA 2-FEA/3-FEA 2-FMA/3-FMA 2-MMC (miauw) 4F-ritalin (4-fluormethylfenidaat 4F-MPH) 5-MAPB 6-APB (benzofury) BozeRook/Moonlight JWH-210 Methallylescaline (MAL) N-ethylnorpentadron (NEP) Pink star pellets
Legaal en vallen niet onder lijst IA versie juli 2025	1P-LSD 1V-LSD 2-FDCK 3-MeO-PCE/3-MeO-PCP 4-AcO-MET 4-HO-MET 4-HO-MiPT 5-MeO-DMT 5-MeO-Mipt (moxxy) AL-LAD Bromazolam DMXE Flubromazepam Flunitrazolam MXiPr O-DSMT O-PCE Pyrazolam

I. MDPV/MDPHP/MDPiHP (monkey dust) en 4-FA/4-FMA zijn niet meegenomen in de analyses waarin wettelijke status wordt meegenomen omdat deze als één antwoordoptie in de vragenlijst stonden, maar een mix van illegale en legale middelen zijn.

Afwijkingen tussen de verwachte en daadwerkelijke samenstelling van NPS

Een belangrijke kanttekening is dat respondenten mogelijk een andere NPS gebruikt hebben dan dat zij dachten gekocht te hebben. Dit risico geldt in het bijzonder voor het, sinds oktober 2021, illegale 3-MMC. Uit gegevens van het DIMS blijkt dat in 2024 slechts 13% van de als 3-MMC verkochte en ingeleverde drugssamples daadwerkelijk 3-MMC bevatte. De overige drugssamples bevatten voornamelijk de (toen) nog legale stof 2-MMC en daarnaast soms ook 3-CMC, N-ethylnorpentedron (NEP), dimethylpentylon (DMP) en/of andere stoffen [19]. Dit vormt een beperking, met name in het licht van de wettelijke status van middelen: respondenten die aangeven 3-MMC te hebben gebruikt, kunnen in werkelijkheid 2-MMC hebben ingenomen. Ook de werking en effecten van deze stoffen kunnen aanzienlijk van elkaar verschillen. Mogelijk geldt dit ook voor andere NPS, maar daar zijn vaak te weinig gegevens over bekend.

Representativiteit

Een belangrijke kanttekening bij dit onderzoek is dat er geen uitspraken kunnen worden gedaan over de representativiteit van de steekproef voor de gehele populatie van gebruikers van NPS. Dit komt doordat er geen concrete lijst of databron (steekproefkader) beschikbaar is waaruit de steekproef kan worden getrokken. Daarnaast is er weinig achtergrondinformatie over de doelgroep van NPS-gebruikers beschikbaar. Hierdoor ontbreekt ook het referentiekader waarmee de samenstelling van de steekproef kan worden vergeleken met de bredere populatie van NPS-gebruikers. Deze beperkingen dienen in acht te worden genomen bij de interpretatie en generaliseerbaarheid van de onderzoeksresultaten.

2.6 Statistische analyse

In dit rapport is enkel gewerkt met eenvoudige statische analyses, zoals percentages, frequentieverdelingen en gemiddelden. Daarnaast zijn alle 'anders, namelijk...' opties van de vragen gecategoriseerd en gecodeerd naar bestaande antwoordopties waar mogelijk. Dit proces is door drie onderzoekers onafhankelijk van elkaar uitgevoerd. Vervolgens zijn verschillen in het categoriseren en coderen besproken en aangepast. In enkele gevallen hebben respondenten antwoorden die niet van toepassing waren op de vraag onder de optie 'Anders' ingevuld. Deze gevallen zijn op missing gezet. Alle analyses zijn uitgevoerd met het statisch programma R.

3 Kenmerken van de steekproef

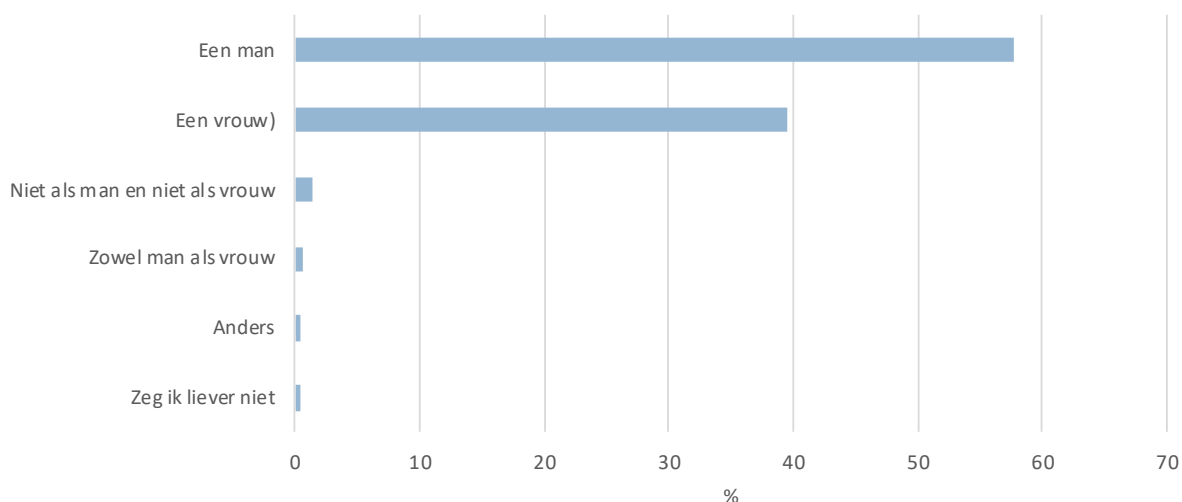

3.1 Demografie

Geslacht en identiteit

De steekproef bestaat uit 837 respondenten die ten minste één NPS hebben gebruikt in het afgelopen jaar. De verdeling van de steekproef voor geslacht bij geboorte bestond uit 58,5% man, 41,2% vrouw en 0,2% anders. Figuur 2 laat de verdeling zien van het gender waarmee mensen zich identificeren. Van de respondenten gaf 21,6% aan zich te identificeren als LHBTQ+. LHBTQ+ staat voor lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, intersekse en queer. De + staat voor alle andere vormen die niet heteroseksueel en cisgender zijn.

Figuur 2. Wat is het geslacht/gender waarmee je je identificeert? (n=837)

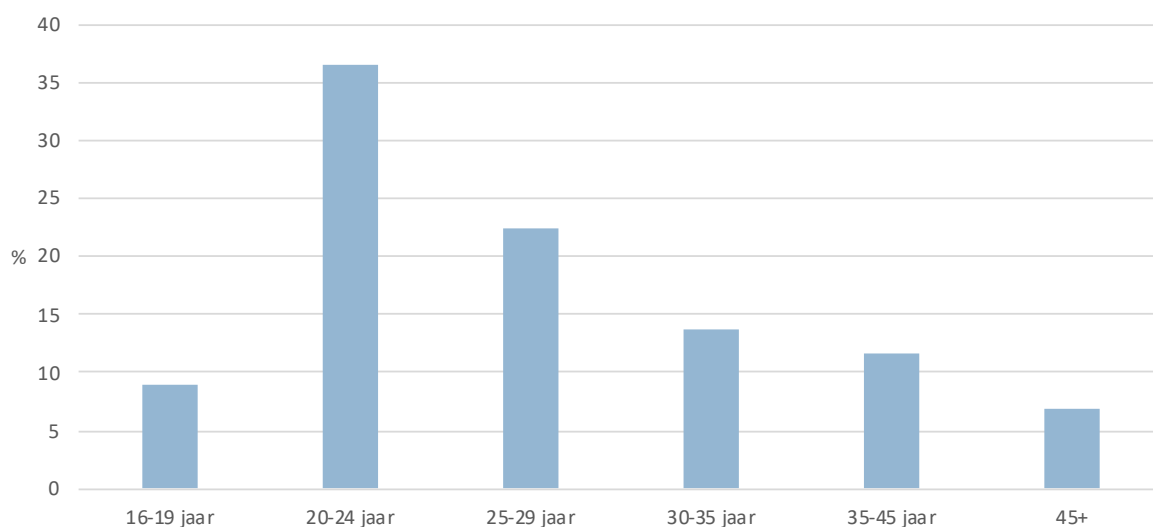

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 3.1 in de tabellenbijlage.

Leeftijd

De steekproef bestaat uit jongeren en volwassenen van 16 tot 77 jaar. Figuur 3 laat de verdeling van de leeftijdscategorieën zien. De grootste groep respondenten uit de steekproef is tussen de 20 en 24 jaar oud (36,4%). De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 28,5 (SD 9,6). Er was één missende respons op deze vraag.

Figuur 3. Wat is je leeftijd? (n=836)

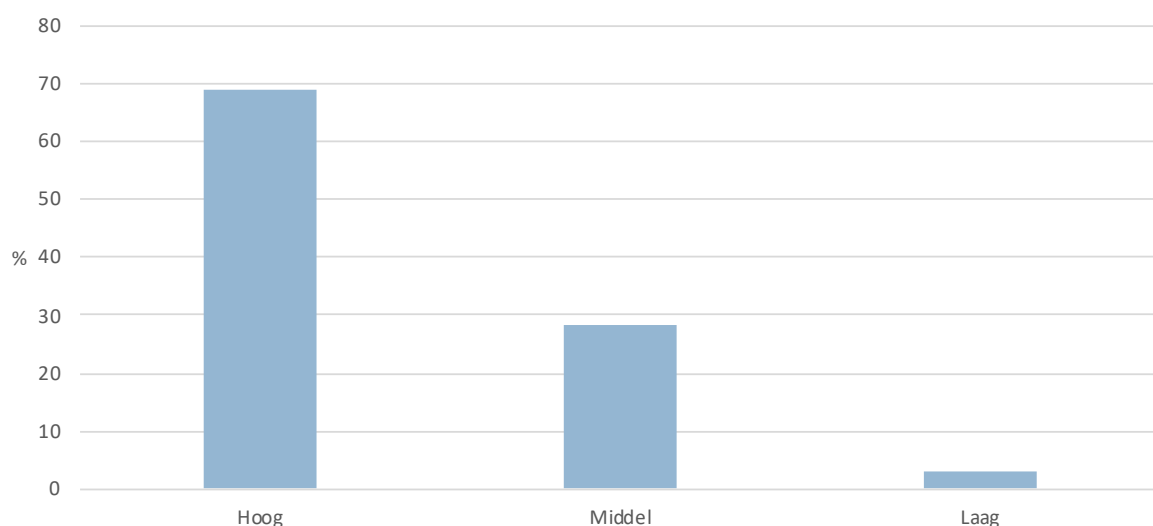

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 3.1 in de tabellenbijlage.

Opleidingsniveau

Voor het bepalen van het opleidingsniveau van de respondenten is gebruik gemaakt van de CBS-methode. Omdat Statline pas rapporteert vanaf 25 jaar is voor dit rapport besloten om af te wijken van deze methode voor respondenten onder de 25, net als in de NDM. Hierbij is de hoogst gevolgde opleiding (inclusief huidige opleiding) bepalend, in plaats van de hoogst behaalde opleiding bij respondenten vanaf 25 jaar. Een ruime meerderheid (68,9%) van de steekproef is hoogopgeleid. Figuur 4 laat de verdeling van het opleidingsniveau van de respondenten zien. Er was één missende respons op deze vraag.

Figuur 4. Wat is het hoogste opleidingsniveau dat je met een diploma hebt afgerond / volg je op dit moment een opleiding? (n=836)

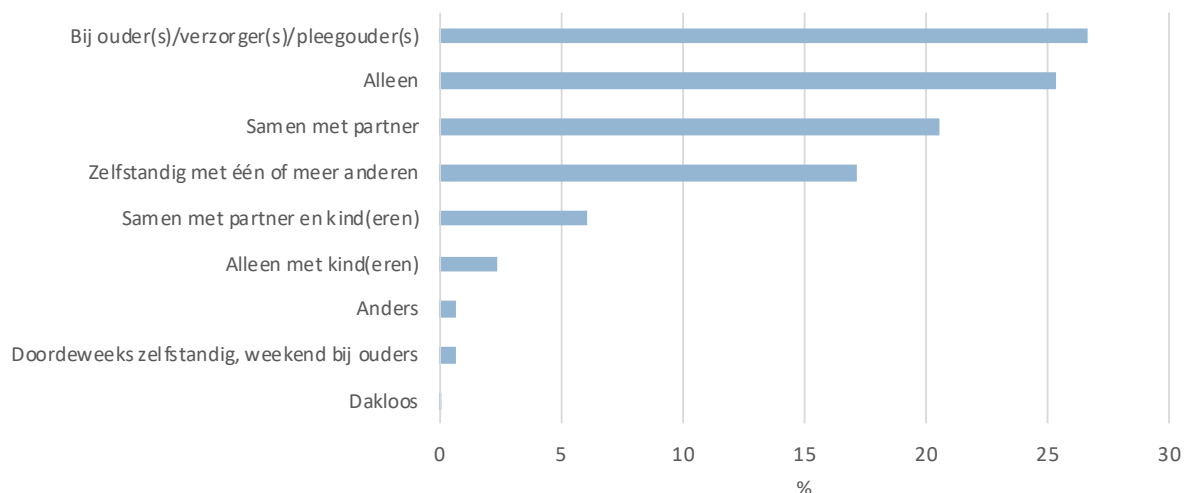

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 3.1 in de tabellenbijlage.

Woonsituatie

Figuur 5 laat zien dat ongeveer een kwart (26,7%) van de respondenten bij hun ouders (of verzorgers of pleegouders) wonen en ook ongeveer een kwart (25,4%) van de respondenten alleen woont. Ongeveer één op de vijf respondenten (20,6%) wonen samen met hun partner en 17,2% woont zelfstandig met één of meer anderen. Er waren 31 missende responsen op deze vraag.

Figuur 5. Wat is op dit moment je woonsituatie (n=806)

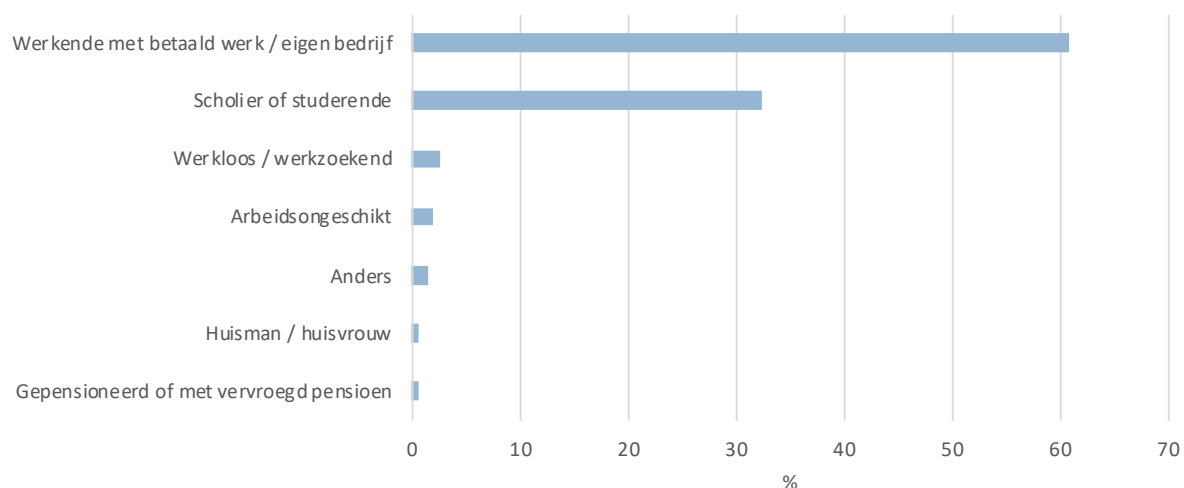

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 3.1 in de tabellenbijlage.

Werk

Figuur 6 laat zien dat de meerderheid (60,8%) van de deelnemers werkend is met betaald werk of een eigen bedrijf. Ook nog bijna één derde (32,3%) is scholier of studerend. Er waren 28 missende antwoorden op deze vraag.

Figuur 6. Welk van de volgende omschrijvingen past het beste bij je? (n=809)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 3.1 in de tabellenbijlage.

Regio

Tabel 6. toont de verspreiding van de steekproef over de negen Nederlandse provincies en de spreiding van inwoners van Nederland over de provincies. De verdeling van de steekproef over de verschillende provincies laat een vergelijkbaar beeld zien met dat van Nederland. Wat opvalt is dat in de steekproef deelnemers uit Utrecht sterk oververtegenwoordigd zijn ten opzichte van Nederland (12,7% tegenover 7,8% in NL). Het aandeel van andere provincies is in de steekproef net wat lager in vergelijking met Nederland (maar wel vergelijkbaar), met als grootste verschil een vertegenwoordiging van drie procentpunt minder in Noord-Brabant.

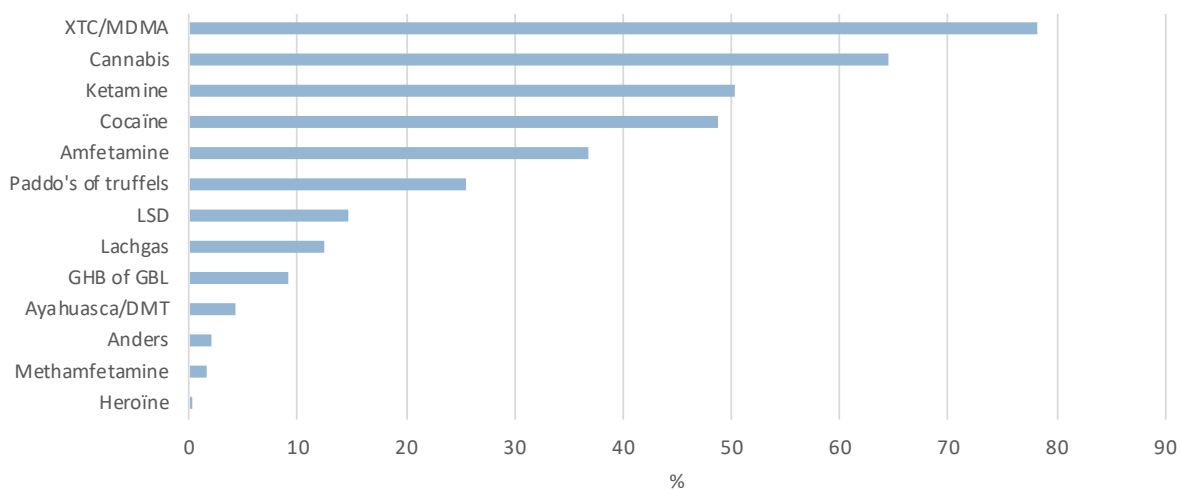
Tabel 6. Verdeling steekproef en Nederlandse bevolking (situatie 21 maart 2025) naar provincie

Provincie	Steekproef n	Steekproef (%)	Nederland (%)
Zuid-Holland	168	20,1	21,4
Noord-Holland	137	16,4	16,6
Utrecht	106	12,7	7,8
Noord-Brabant	99	11,8	14,8
Gelderland	97	11,6	12,0
Overijssel	69	8,2	6,6
Groningen	45	5,4	3,3
Friesland	41	4,9	3,7
Limburg	34	4,1	6,3
Flevoland	18	2,2	2,5
Drenthe	13	1,6	2,8
Zeeland	10	1,2	2,2

3.2 Tabak-, alcohol- en drugsgebruik in het afgelopen jaar

Van de 816 respondenten die deze vraag hebben beantwoord gebruikte 96,7% in het afgelopen jaar alcohol. Van de 815 respondenten die deze vraag hebben beantwoord gebruikte 56,4% in het afgelopen jaar tabak. Figuur 7 laat zien dat van de 815 respondenten die deze vraag hebben ingevuld bijna vier van de vijf respondenten (78,2%) in het laatste jaar ecstasy (XTC) of MDMA hebben gebruikt. Cannabis was daarna het meest gebruikte middel in het afgelopen jaar (64,5%). Daarna volgden ketamine (50,4%), cocaïne (48,8%) en amfetamine (36,8%).

Figuur 7. Gebruik van drugs anders dan NPS in het afgelopen jaar (n=815)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 3.2 in de tabellenbijlage.

4 Gebruik NPS

Kernpunten

- Onder de respondenten in het onderzoek zijn NPS die horen tot de stofgroep cathinonen de meest gebruikte NPS in het afgelopen jaar (80,6%). Daarna volgen de groepen fenylethylaminen (48,4%), indoolalkaloïden (20,7%) en arylcyclohexylaminen (17,2%).
- Van alle NPS is 3-MMC door de respondenten het meest gebruikt in het afgelopen jaar (71,4%). Daarna volgen 2C-B (30,7%), 4-MMC (28,1%), 2-MMC (22,1%) en 1P-LSD (17,1%). Iets meer dan de helft van de respondenten (51,9%) heeft twee of drie verschillende NPS gebruikt in het afgelopen jaar. Er is ook een kleine groep (5,3%) die tien of meer NPS heeft gebruikt in het afgelopen jaar.
- Het grootste gedeelte van de respondenten (61,7%) is tussen 2020 en 2023 begonnen met NPS-gebruik. Het meest genoemde motief om voor het eerst NPS te gaan gebruiken is uit nieuwsgierigheid naar de effecten (72,9%). Ook een aanzienlijk deel van de respondenten (39,4%) is NPS gaan gebruiken omdat vrienden dat ook deden. Ook de prijs (26,5%) en dat NPS legaal (27,5%) en makkelijker te verkrijgen zijn (22,8%), was voor een deel van de respondenten een motief voor het eerste gebruik.
- Als we kijken naar de motieven voor gebruik in het afgelopen jaar worden arylcyclohexylaminen en indoolalkaloïden vooral genomen om te trippen (respectievelijk 46,3% en 71,9%), cathinonen om meer energie te krijgen of langer door te gaan (82,3%) en fenylethylaminen om een gezellige tijd met vrienden te hebben (57,9%).
- Voor zowel arylcyclohexylaminen, cathinonen, fenylethylaminen als indoolalkaloïden is bijna iedereen het eens met de stelling dat het gebruik hen de gewenste effecten heeft gegeven (85,4%-90,4%).
- Arylcyclohexylaminen en cathinonen worden voornamelijk gebruikt in poeder- of kristalvorm (respectievelijk 85,4% en 97,7%). Fenylethylaminen worden meestal gebruikt in de vorm van pillen of pellets (77,6%), terwijl indoolalkaloïden doorgaans als blotters (zegels) worden gebruikt (66,3%).
- Arylcyclohexylaminen en cathinonen worden doorgaans via de neus (gesnoven) gebruikt (respectievelijk 78,0% en 88,4%), terwijl fenylethylaminen en indoolalkaloïden meestal oraal (geslikt) worden ingenomen (respectievelijk 98,2% en 96,6%).
- In dit onderzoek is een relatief grote groep maandelijkse gebruikers van NPS behorende tot de groepen arylcyclohexylaminen (53,7%) en cathinonen (52,5%).
- Vooral bij cathinonen kwam het vaak voor dat gebruikers meerdere doseringen namen binnen één gebruikssessie (zogenoemd 'bijnemen'). Ruim een kwart (27,1%) nam zelfs 10 of meer keer bij de laatste keer dan ze een cathinon gebruikten.
- Arylcyclohexylaminen, fenylethylaminen en indoolalkaloïden worden vooral gebruikt in huiselijke setting of op thuisfeestjes (respectievelijk 92,7%, 57,9% en 75,3%). Cathinonen worden het vaakst gebruikt op festivals en feesten (82,7%).
- Arylcyclohexylaminen worden opvallend vaak (51,2% meestal/altijd) alleen gebruikt, en ook indoolalkaloïden worden redelijk vaak (32,6% meestal/altijd) alleen gebruikt.

4.1 Gebruik van NPS in het afgelopen jaar

Tabel 7. laat het aantal respondenten zien dat in het afgelopen jaar minimaal één middel heeft gebruikt binnen een bepaalde NPS-stofgroep. Middelen die vallen binnen de groep cathinonen zijn in het afgelopen jaar het meest gebruikt door respondenten (80,6%). Daarna volgen groepen fenylethylaminen (48,4%), indoolalkaloïden (20,7%) en arylcyclohexylaminen (17,2%).

Tabel 7. NPS-gebruik in het afgelopen jaar, per NPS-stofgroep (n=837)

NPS-stofgroep	n (%)
Cathinonen	675 (80,6%)
Fenylethylaminen	405 (48,4%)
Indoolalkaloïden	173 (20,7%)
Arylcyclohexylaminen	144 (17,2%)
Nieuwe benzodiazepinen	77 (9,2%)
Synthetische opioïden	18 (2,2%)
Synthetische cannabinoïden	10 (1,2%)

Tabel 8. laat de tien middelen zien die respondenten in het afgelopen jaar het vaakst hebben gebruikt. Van alle NPS werd 3-MMC het meest gebruikt in het afgelopen jaar (71,4%). Daarna volgen 2C-B (30,7%), 4-MMC (28,1%), 2-MMC (22,1%) en 1P-LSD (17,1%).

Tabel 8. NPS-gebruik in het afgelopen jaar van de 10 meest gebruikte middelen (n=837)

NPS	n (%)
3-MMC	598 (71,4%)
2C-B	257 (30,7%)
4-MMC	235 (28,1%)
2-MMC	185 (22,1%)
1P-LSD	143 (17,1%)
2-FDCK	133 (15,9%)
6-APB	120 (14,3%)
3-CMC	107 (12,8%)
4-FA/4-FMA	76 (9,1%)
2-CMC	47 (5,6%)
4-CMC	27 (3,2%)

Tabel 9. laat zien hoeveel verschillende NPS respondenten in het afgelopen jaar gebruikten. De meeste respondenten (51,9%) gebruikten twee of drie verschillende NPS in het afgelopen jaar. Ruim één op de vijf respondenten (22,3%) gebruikte vier of vijf verschillende NPS in het afgelopen jaar en voor ruim één op de acht (12,9%) waren dit tussen de zes en negen verschillende NPS.

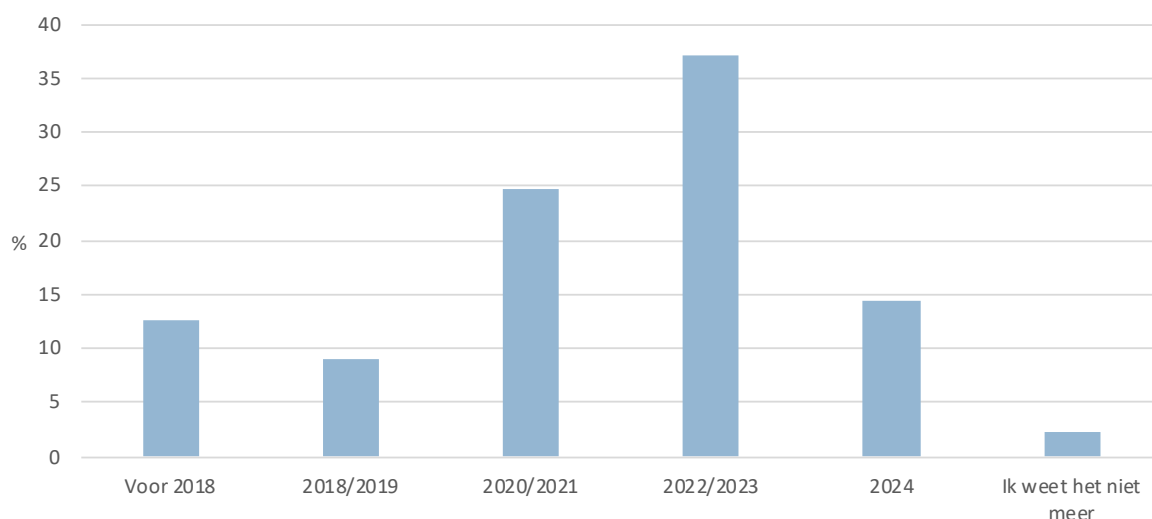
Tabel 9. Aantal gebruikte NPS in het afgelopen jaar (n=837)

Aantal NPS	n (%)
1	64 (7,6%)
2 of 3	434 (51,9%)
4 of 5	187 (22,3%)
6 tot 9	108 (12,9%)
10 of meer	44 (5,3%)

4.2 Jaar eerste NPS-gebruik

Figuur 8 laat zien in welk jaar respondenten voor het eerst NPS hebben gebruikt. Ruim een derde (37,0%) heeft voor het eerst een NPS gebruikt in 2022 of 2023. Een kwart van de respondenten heeft in 2020 of 2021 voor het eerst een NPS gebruikt (24,7%).

Figuur 8. In welk jaar heb je voor het eerst een NPS gebruikt? (n=837)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 4.1 in de tabellenbijlage.

4.3 Motieven NPS-gebruik

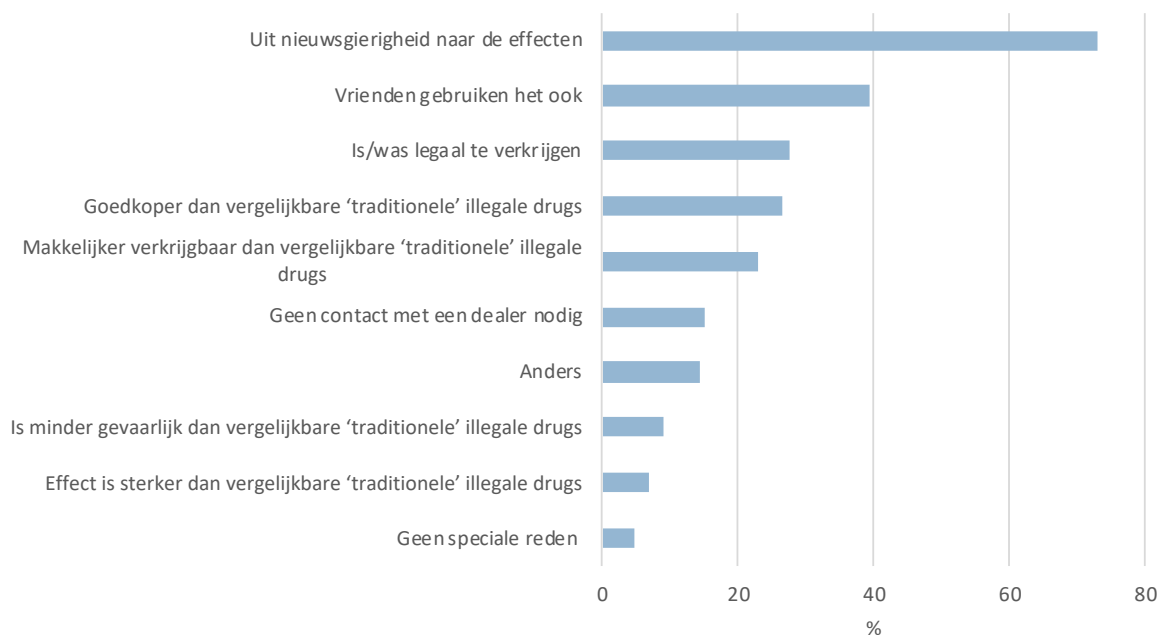
Eerste gebruik

Figuur 9 laat zien dat een ruime meerderheid van de respondenten voor het eerst een NPS hebben gebruikt uit nieuwsgierigheid naar de effecten (72,9%). Ook geven vier op de tien respondenten (39,4%) aan begonnen te zijn met NPS gebruiken omdat vrienden het ook gebruikten. Andere vaker genoemde motieven zijn omdat het legaal te verkrijgen is/was (27,5%), omdat het goedkoper is dan vergelijkbare 'traditionele' drugs (26,5%) en omdat het makkelijker verkrijgbaar is dan vergelijkbare 'traditionele' drugs (22,8%). Ook nog gaf een groep respondenten een andere reden aan (14,2%).

'Het effect is lekkerder, minder heftig en de kater vaak minder dan bij bijvoorbeeld ecstasy'

Het meest genoemde andere motief was dat een specifieke NPS een fijner effect geeft dan een vergelijkbare 'traditionele' drug, wat in de meeste gevallen om ecstasy ging. Andere motieven die meerdere keren werden genoemd waren het ervaren van minder bijwerkingen in vergelijking met een 'traditionele' drug, zelfmedicatie en een betere zuiverheid, betrouwbaarheid en/of kwaliteit van de NPS in vergelijking met een 'traditionele' drug.

Figuur 9. Waarom ben je begonnen met NPS gebruiken? (n=837)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 4.2 in de tabellenbijlage.

Gebruik in de afgelopen 12 maanden

De vraag naar NPS-gebruik in de afgelopen 12 maanden is middel-specifiek gesteld. De steekproef voor deze vraag omvat alle respondenten die een middel uit de betreffende NPS-stofgroep het vaakst of meest recent hebben gebruikt, evenals degenen die de vragenlijst een tweede of derde keer hebben ingevuld voor een ander middel binnen dezelfde stofgroep (n=964).

Figuur 10 laat de motieven zien waarom respondenten een bepaalde NPS in de afgelopen 12 maanden hebben gebruikt, verdeeld per stofgroep. Er waren meerdere antwoorden mogelijk. Arylcyclohexylaminen en indoolalkaloïden worden voornamelijk gebruikt om de waarneming te veranderen of om te trippen. Cathinonen worden voornamelijk gebruikt om meer energie te krijgen of om langer door te kunnen gaan. Fenylethylaminen worden meestal gebruikt om een gezellige en fijne tijd te beleven met (nieuwe) vrienden.

'Het XTC gevoel, maar dan stabiel en langduriger.'

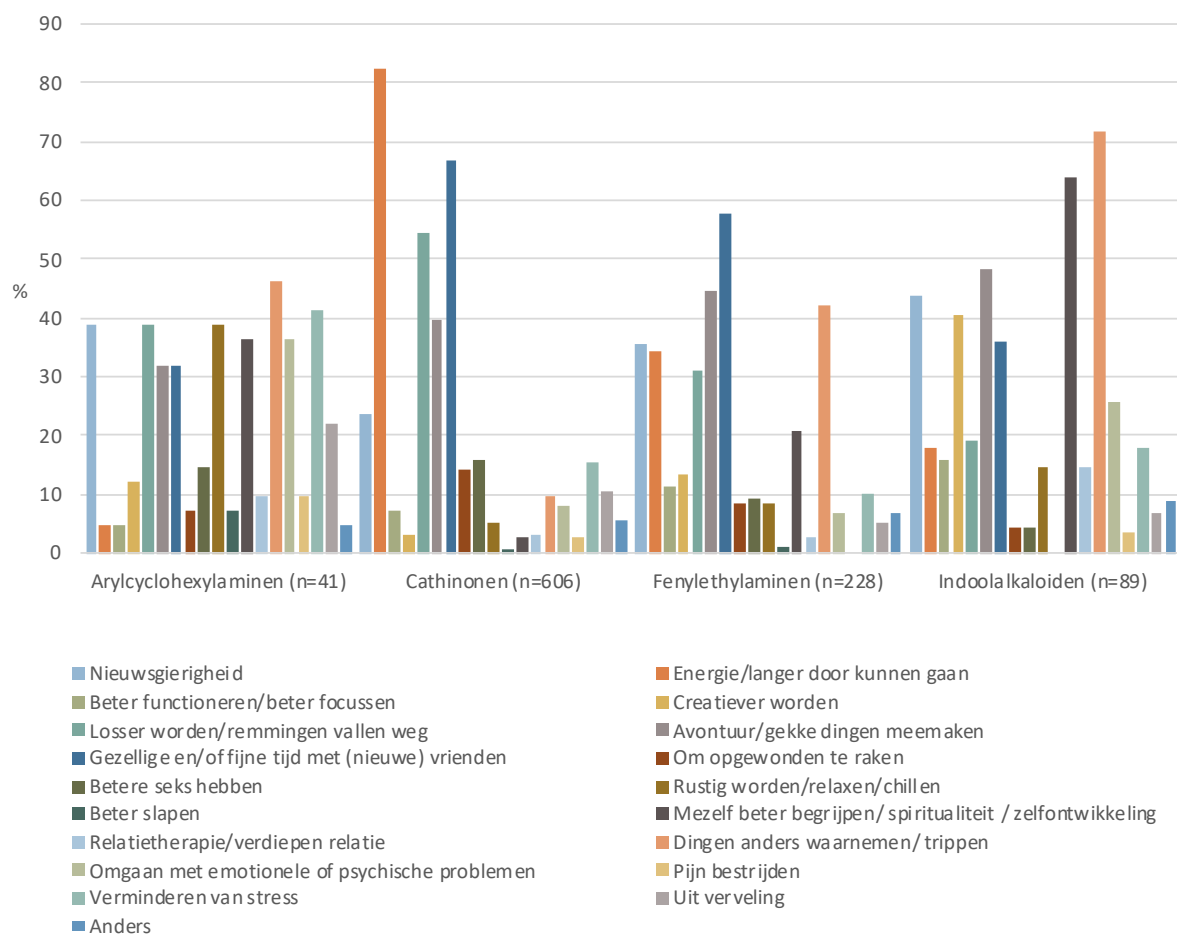
Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen, noemden de volgende vijf motieven het vaakst voor het gebruik in de afgelopen 12 maanden: dingen anders waarnemen of trippen (46,3%); verminderen van stress (41,5%); nieuwsgierigheid (39,0%); losser worden of het wegvallen van remmingen (39,0%); en omgaan met emotionele of psychische problemen (36,6%).

Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep cathinonen, noemden de volgende vijf motieven het vaakst voor het gebruik in de afgelopen 12 maanden: meer energie of langer door kunnen gaan (82,3%); gezellige en/of fijne tijd met (nieuwe) vrienden (66,7%); losser worden of het wegvallen van remmingen (54,3%); avontuur of gekke dingen meemaken (39,6%); en nieuwsgierigheid (23,6%).

Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep fenylethylaminen, noemden de volgende vijf motieven het vaakst voor het gebruik in de afgelopen 12 maanden: gezellige en/of fijne tijd met (nieuwe) vrienden (57,9%); avontuur of gekke dingen meemaken (44,7%); dingen anders waarnemen of trippen (42,1%); nieuwsgierigheid (35,5%); en meer energie of langer door kunnen gaan (34,2%).

Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep indoolalkaloïden, noemden de volgende vijf motieven het vaakst voor het gebruik in de afgelopen 12 maanden: dingen anders waarnemen of trippen (71,9%); mezelf beter begrijpen, spiritualiteit of zelfontwikkeling (64,0%); avontuur of gekke dingen meemaken (48,3%); nieuwsgierigheid (43,8%); en creatiever worden (40,4%).

Figuur 10. Waarom gebruikte je [NPS] in de afgelopen 12 maanden? (n=964)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 4.3 in de tabellenbijlage.

4.4 Gewenste effecten

De vraag naar de gewenste effecten van NPS-gebruik is middel-specifiek gesteld. De steekproef voor deze vraag omvat alle respondenten die een middel uit de betreffende NPS-stofgroep het vaakst of meest recent hebben gebruikt, evenals degenen die de vragenlijst een tweede of derde keer hebben ingevuld voor een ander middel binnen dezelfde stofgroep (n=964).

Figuur 11 laat zien tot in hoeverre respondenten het eens zijn met de stelling dat het gebruik van NPS hen het gewenste effect heeft gegeven, verdeeld per stofgroep. Bijna iedereen is het eens of helemaal eens met deze stelling.

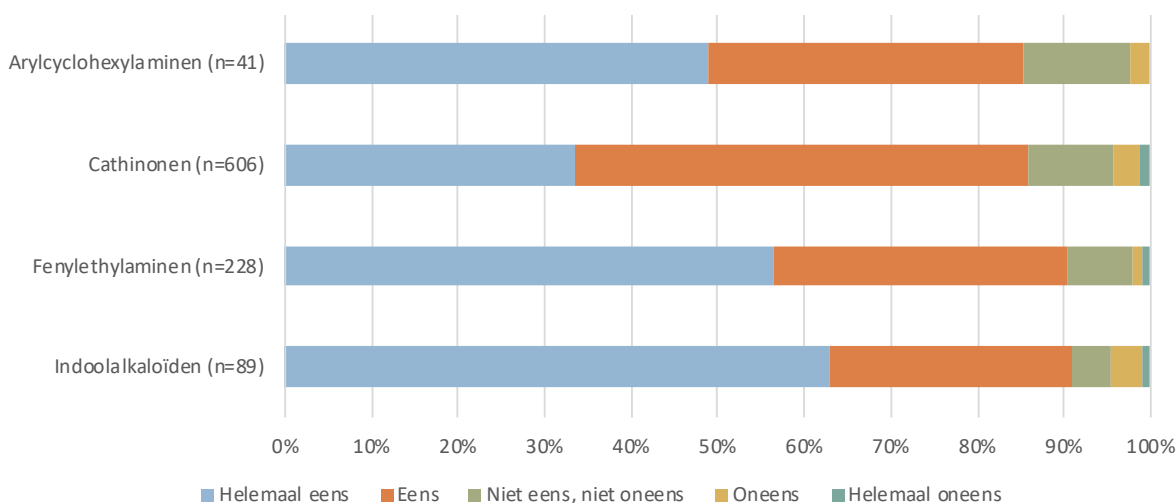
Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen, is bijna negen op de tien (85,4%) het (helemaal) eens met stelling dat het gebruik van die NPS hen het gewenste effect heeft gegeven. Ongeveer één op de acht (12,2%) is het daar niet mee eens, maar ook niet mee oneens. Iets meer dan 2% is het (helemaal) oneens met de stelling.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep cathinonen, is bijna negen op de tien (86,0%) het (helemaal) eens met stelling dat het gebruik van die NPS hen het gewenste effect heeft gegeven. Ongeveer één op de tien (9,7%) is het daar niet mee eens, maar ook niet mee oneens. Iets minder dan 5% is het (helemaal) oneens met de stelling.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep fenylethylaminen, is negen op de tien (90,4%) het (helemaal) eens met stelling dat het gebruik van die NPS hen het gewenste effect heeft gegeven. Ongeveer één op de dertien (7,5%) is het daar niet mee eens, maar ook niet mee oneens. Ongeveer 2% is het (helemaal) oneens met de stelling.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep indoolalkaloïden, is negen op de tien (90,4%) het (helemaal) eens met stelling dat het gebruik van die NPS hen het gewenste effect heeft gegeven. Ongeveer 5% is het daar niet mee eens, maar ook niet mee oneens. En 4,5% is het (helemaal) oneens met de stelling.

Figuur 11. Stelling: Het gebruik van [NPS] heeft mij het gewenste effect gegeven. (n=964)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 4.4 in de tabellenbijlage.

4.5 Vorm van de NPS

De vraag naar de vorm waarin NPS worden gebruikt is middel-specifiek gesteld. De steekproef voor deze vraag omvat alle respondenten die een middel uit de betreffende NPS-stofgroep het vaakst of meest recent hebben gebruikt, evenals degenen die de vragenlijst een tweede of derde keer hebben ingevuld voor een ander middel binnen dezelfde stofgroep (n=964).

Figuur 12 laat de vorm zien van een bepaalde NPS zien die respondenten in de afgelopen 12 maanden hebben gebruikt, verdeeld per stofgroep. Er waren meerdere antwoorden mogelijk. Arylcyclohexylaminen en cathinonen worden voornamelijk gebruikt in poeder- of kristalvorm. Fenylethylaminen worden meestal gebruikt in de vorm van pillen of pellets, terwijl indoolalkaloïden doorgaans als blotters (zegels) worden gebruikt. Een pellet is een klein bolletje of pilletje waarin de psychoactieve stof is verwerkt. Een pellet wordt net als een pil doorgeslikt. Een blotter of zegel is naar een klein stukje papier dat is doordrenkt met een psychoactieve stof. Deze papiertjes worden op de tong gelegd om de stof op te nemen.

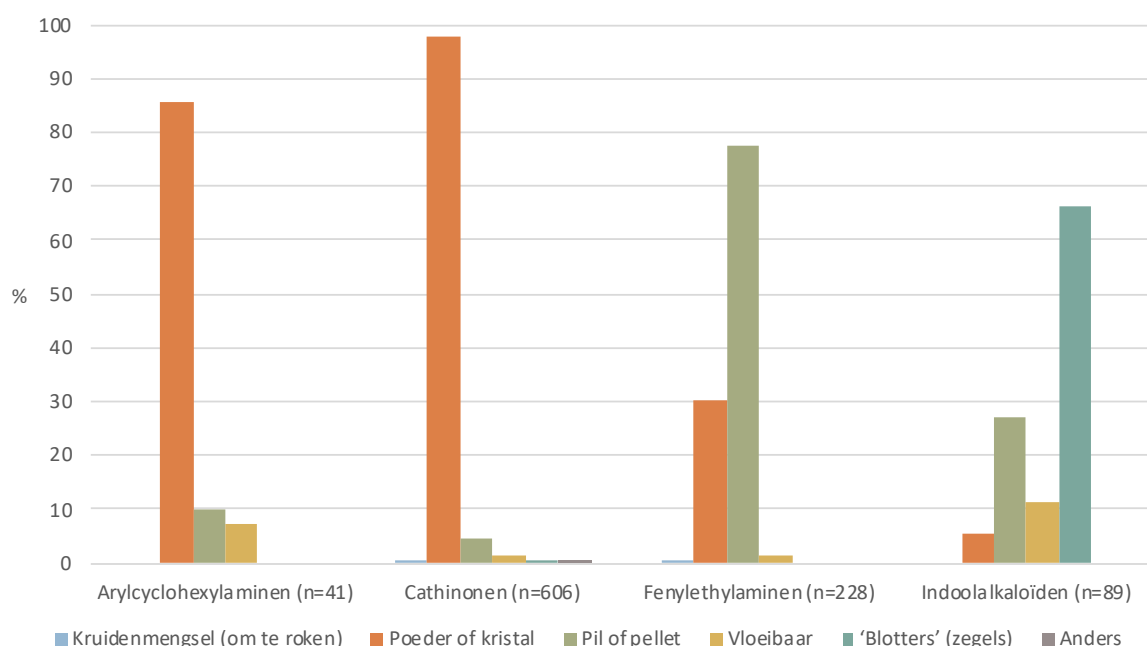
Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen, gebruikten de meesten (85,4%) dit in de afgelopen 12 maanden in poeder- of kristalvorm, daarna volgen pil of pellet (9,8%) en vloeibare vorm (7,3%). Andere vormen kwamen niet voor.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep cathinonen, gebruikte bijna iedereen (97,7%) dit in de afgelopen 12 maanden in poeder- of kristalvorm, daarna volgen pil of pellet (4,5%) en vloeibare vorm (1,3%). Andere vormen kwamen bijna niet voor.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep fenylethylaminen, gebruikten de meesten (77,6%) dit in de afgelopen 12 maanden in de vorm van een pil of pellet. Bijna één derde (30,3%) gebruikte in poeder- of kristalvorm. Andere vormen kwamen niet of bijna niet voor.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep indoolalkaloïden, gebruikten de meesten (66,3%) in de afgelopen 12 maanden 'blotters' (zegels). Iets meer dan een kwart (27,0%) gebruikte in de vorm van een pil of pellet, ongeveer één op de negen (11,2%) gebruikte in vloeibare vorm en 5,6% gebruikte in poeder- of kristalvorm. Andere vormen kwamen niet voor.

Figuur 12. Wat was de vorm van de [NPS] die je in de afgelopen 12 maanden gebruikte? (n=964)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 4.5 in de tabellenbijlage.

4.6 Gebruikswijze

De vraag naar de gebruikswijze van NPS is middel-specifiek gesteld. De steekproef voor deze vraag omvat alle respondenten die een middel uit de betreffende NPS-stofgroep het vaakst of meest recent hebben gebruikt, evenals degenen die de vragenlijst een tweede of derde keer hebben ingevuld voor een ander middel binnen dezelfde stofgroep (n=964).

Figuur 13 laat de manier zien waarop respondenten in de afgelopen 12 maanden een bepaalde NPS hebben gebruikt, verdeeld per stofgroep. Er waren meerdere antwoorden mogelijk. Arylcyclohexylaminen en cathinonen worden doorgaans via de neus (gesnoven) gebruikt, terwijl fenylethylaminen en indoolalkaloïden meestal oraal (geslikt) worden ingenomen.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen, heeft bijna één op de acht (78,0%) dit in de afgelopen 12 maanden

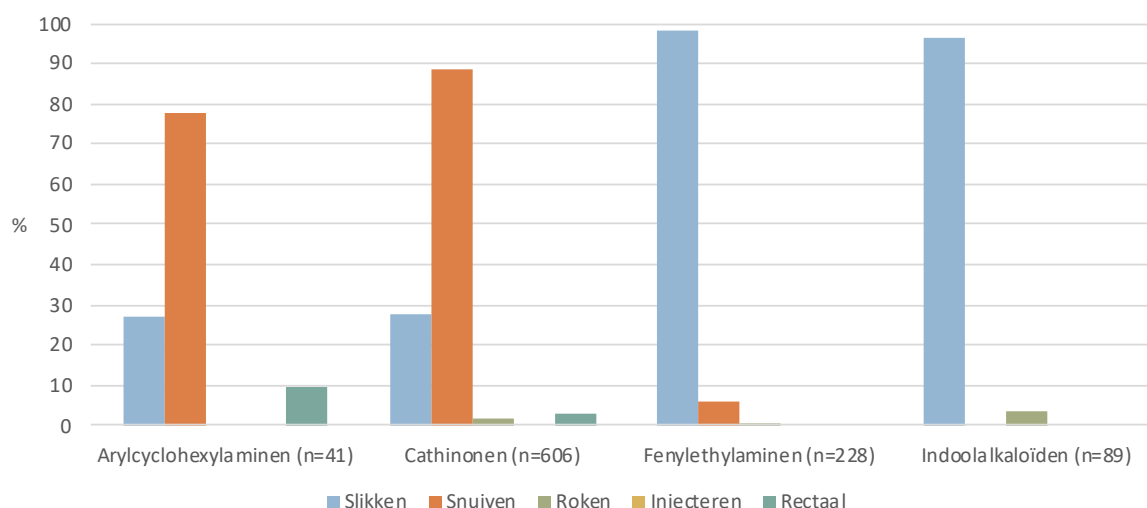
meestal gesnoven. Ruim een kwart (26,8%) slikte meestal. Bijna één op de tien (9,8%) gebruikte meestal rectaal. Injecteren en roken kwamen niet voor.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep cathinonen, heeft de ruime meerderheid (88,4%) dit in de afgelopen 12 maanden meestal gesnoven. Ruim een kwart (27,6%) slikte meestal. Ongeveer drie procent gebruikte meestal rectaal en 1,7% rookte meestal. Injecteren kwam niet voor.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep fenylethylaminen, slikte bijna iedereen (98,2%) meestal in de afgelopen 12 maanden. Een klein deel snoof meestal (5,7%). Minder dan 0,5% rookte meestal. Injecteren en rectaal gebruik kwamen niet voor.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep indoolalkaloïden, slikte bijna iedereen (96,6%) meestal in de afgelopen 12 maanden. Een klein deel rookte meestal (3,4%). Snuiven, injecteren en rectaal gebruik kwamen niet voor.

Figuur 13. In de afgelopen 12 maanden, hoe gebruikte je [NPS] meestal? (n=964)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 4.6 in de tabellenbijlage.

4.7 Frequentie van gebruik

De vraag naar de frequentie van NPS-gebruik is middel-specifiek gesteld. De steekproef voor deze vraag omvat alle respondenten die een middel uit de betreffende NPS-stofgroep het vaakst of meest recent hebben gebruikt, evenals degenen die de vragenlijst een tweede of derde keer hebben ingevuld voor een ander middel binnen dezelfde stofgroep (n=964).

Figuur 14 laat zien op hoeveel dagen respondenten in de afgelopen 12 maanden een bepaalde NPS hebben gebruikt, verdeeld per stofgroep. Arylcyclohexylaminen en cathinonen worden doorgaans maandelijks of vaker gebruikt, terwijl fenylethylaminen en indoolalkaloïden meestal minder frequent worden gebruikt.

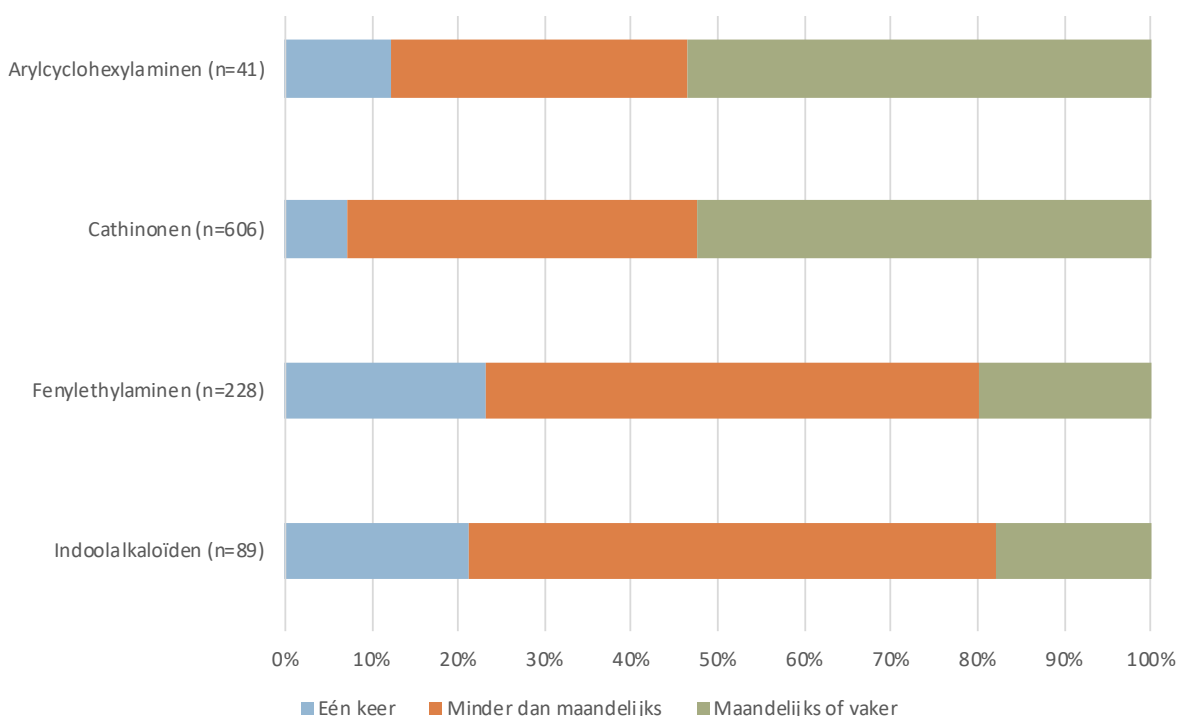
Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen, gebruikte ruim de helft (53,7%) elke maand of vaker in de afgelopen 12 maanden. Ongeveer één op de drie (34,2%) gebruikte een paar keer, maar minder dan maandelijks. Ongeveer één op de acht (12,2%) gebruikte één keer.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep cathinonen, gebruikte iets meer dan de helft (52,5%) elke maand of vaker in de afgelopen 12 maanden. Ongeveer vier op de tien (40,4%) gebruikten een paar keer, maar minder dan maandelijks. Eén op de veertien (7,1%) gebruikte één keer.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep fenylethylaminen, gebruikte iets meer dan één op de vijf (23,2%) één keer in de afgelopen 12 maanden. Ruim de helft (57,1%) gebruikte een paar keer, maar minder dan maandelijks. Eén op de vijf (19,8%) gebruikte elke maand of vaker.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep indoolalkaloïden, gebruikte ongeveer één vijfde (21,3%) één keer in de afgelopen 12 maanden. Ongeveer drie op de vijf (60,7%) gebruikten een paar keer, maar minder dan maandelijks. Iets minder dan één op de vijf (18,0%) gebruikte elke maand of vaker.

Figuur 14. Op hoeveel dagen gebruikte je [NPS] in de afgelopen 12 maanden? (n=964)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 4.7 in de tabellenbijlage.

4.8 Bijnamen

De vraag naar het bijnamen van NPS is middel-specifiek gesteld. De steekproef voor deze vraag omvat alle respondenten die een middel uit de betreffende NPS-stofgroep het vaakst of meest

recent hebben gebruikt, evenals degenen die de vragenlijst een tweede of derde keer hebben ingevuld voor een ander middel binnen dezelfde stofgroep (n=964). Met bijnemen bedoelen we het nemen van extra doseringen binnen één gebruikssessie.

Figuur 15 laat zien hoe vaak respondenten een bepaalde NPS bijnamen de laatste keer dat ze gebruikten, verdeeld per stofgroep. Arylcyclohexylaminen, fenylethylaminen en indoolalkaloïden worden meestal niet of slechts enkele keren bijgenomen. Cathinonen worden relatief vaak herhaaldelijk gebruikt, al kan de frequentie van bijnemen per gebruiker en per keer verschillen.

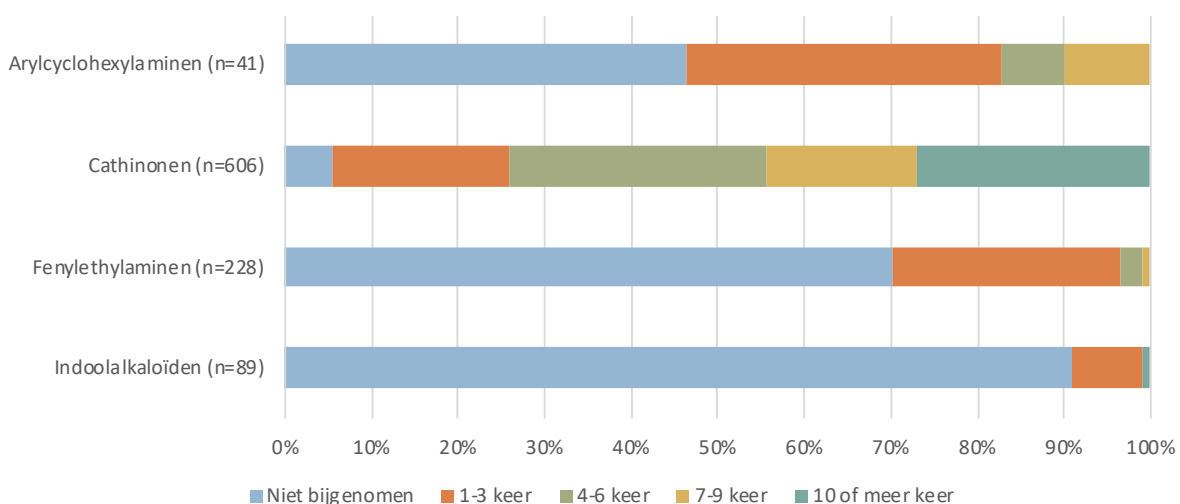
Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen, heeft iets minder dan de helft (46,3%) niet bijgenomen de laatste keer dat ze dat hebben gebruikt. Ruim één derde (36,6%) heeft toen tussen de 1 en 3 keer bijgenomen. De rest (17,1%) nam tussen de 4 en 9 keer bij.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep cathinonen, nam 5,4% niet bij de laatste keer dat ze dat hebben gebruikt. Eén vijfde (20,6%) nam tussen de 1 en 3 keer bij, 29,5% nam tussen de 4 en 6 keer bij en 17,3% nam tussen de 7 en 9 keer bij. Ruim een kwart (27,1%) nam 10 keer of meer bij.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep fenylethylaminen, heeft de ruime meerderheid (70,2%) niet bijgenomen de laatste keer dat ze dat hebben gebruikt. Iets meer dan een kwart (26,3%) nam tussen de 1 en 3 keer bij en 2,6% nam tussen de 4 en 6 keer bij. Minder dan 1% nam tussen de 7 en 9 keer bij.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep indoolalkaloïden, heeft bijna iedereen (91,0%) niet bijgenomen de laatste keer dat ze dat hebben gebruikt. Ongeveer één op de dertien (7,9%) nam tussen de 1 en 3 keer bij. Ongeveer 1% gebruikte 10 keer of meer bij.

Figuur 15. De laatste keer dat je [NPS] gebruikte, hoe vaak nam je toen bij? (n=964)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 4.8 in de tabellenbijlage.

4.9 Locatie van gebruik

De vraag naar de locaties waar NPS worden gebruikt is middel-specifiek gesteld. De steekproef voor deze vraag omvat alle respondenten die een middel uit de betreffende NPS-stofgroep het vaakst of meest recent hebben gebruikt, evenals degenen die de vragenlijst een tweede of derde keer hebben ingevuld voor een ander middel binnen dezelfde stofgroep (n=964).

Figuur 16 laat zien op welke locaties respondenten in de afgelopen 12 maanden een bepaalde NPS hebben gebruikt, verdeeld per stofgroep. Er waren meerdere antwoorden mogelijk. Arylcyclohexylaminen, fenylethylaminen en indoolalkaloïden worden voornamelijk gebruikt op huisfeestjes of in huiselijke kring, bijvoorbeeld bij vrienden thuis. Cathinonen worden vooral gebruikt op grotere evenementen zoals feesten en festivals.

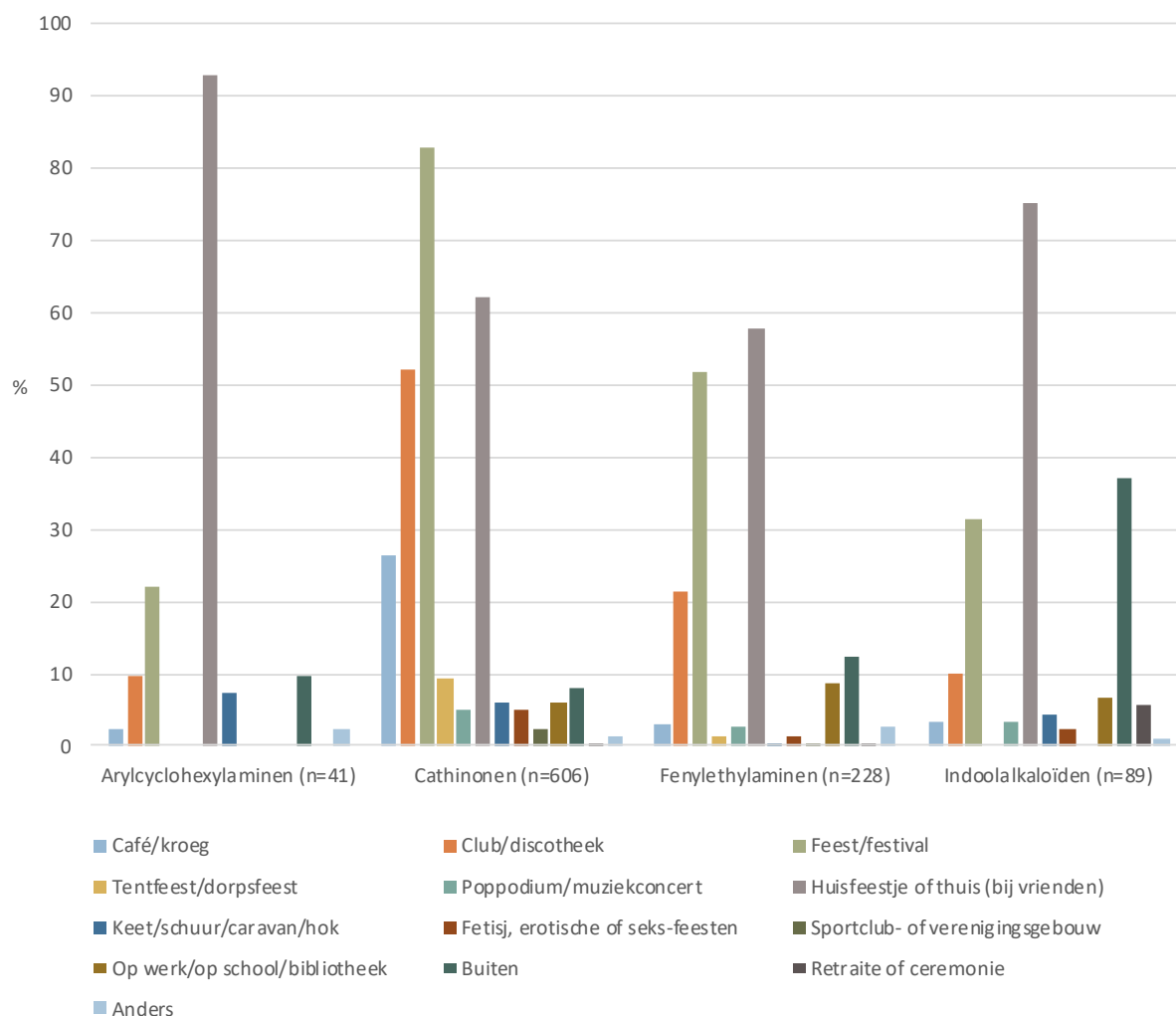
Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen, noemden de volgende vijf locaties het vaakst waar zij deze NPS in de afgelopen 12 maanden hadden gebruikt: huisfeestje of thuis (bij vrienden) (92,7%); feest of festival (22,0%); club of discotheek (9,8%); buiten (9,8%); en keet, schuur, caravan of hok (7,3%).

Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep cathinonen, noemden de volgende vijf locaties het vaakst waar zij deze NPS in de afgelopen 12 maanden hadden gebruikt: feest of festival (82,7%); huisfeestje of thuis (bij vrienden) (62,0%); club of discotheek (52,0%); café of kroeg (26,4%); en tentfeest of dorpsfeest (9,4%).

Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep fenylethylaminen, noemden de volgende vijf locaties het vaakst waar zij deze NPS in de afgelopen 12 maanden hadden gebruikt: huisfeestje of thuis (bij vrienden) (57,9%); feest of festival (51,8%); club of discotheek (21,5%); buiten (12,3%); en op werk, op school of in de bibliotheek (8,8%).

Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep indoolalkaloïden, noemden de volgende vijf locaties het vaakst waar zij deze NPS in de afgelopen 12 maanden hadden gebruikt: huisfeestje of thuis (bij vrienden) (75,3%); buiten (37,1%); feest of festival (31,5%); club of discotheek (10,1%); en op werk, op school of in de bibliotheek (6,7%).

Figuur 16. Waar heb je in de afgelopen 12 maanden [NPS] gebruikt? (n=964)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 4.9 in de tabellenbijlage.

4.10 Alleengebruik

De vraag naar alleengebruik van NPS is middel-specifiek gesteld. De steekproef voor deze vraag omvat alle respondenten die een middel uit de betreffende NPS-stofgroep het vaakst of meest recent hebben gebruikt, evenals degenen die de vragenlijst een tweede of derde keer hebben ingevuld voor een ander middel binnen dezelfde stofgroep (n=964).

Figuur 17 laat zien of respondenten in de afgelopen 12 maanden ook wel eens een bepaalde NPS hebben gebruikt als ze alleen waren, verdeeld per stofgroep. Arylcyclohexylaminen worden relatief vaak gebruikt wanneer iemand alleen is. Cathinonen, fenylethylaminen en indoolalkaloïden worden meestal niet of slechts zelden gebruikt wanneer iemand alleen is.

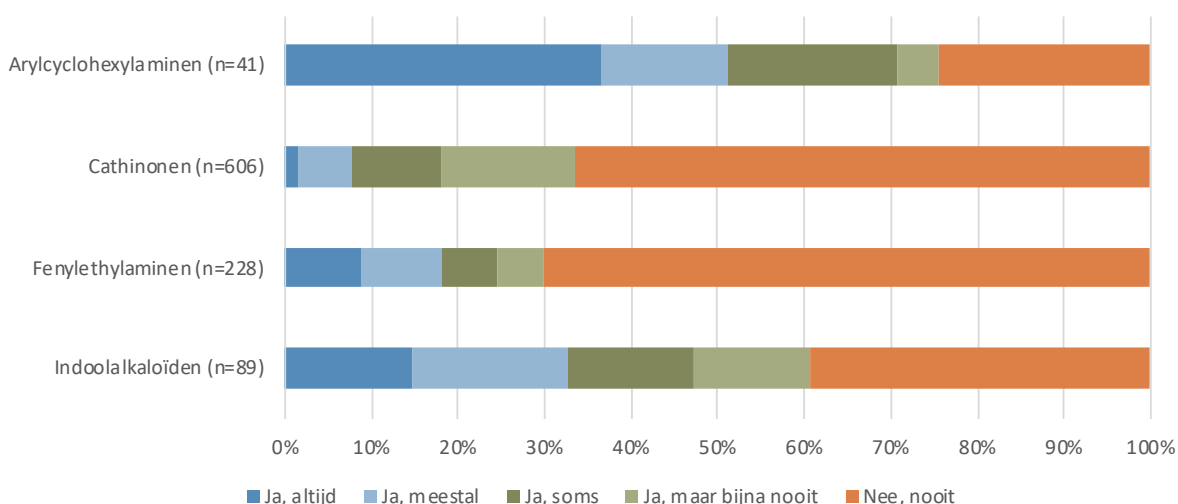
Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen, heeft ongeveer de helft (51,2%) dit in de afgelopen 12 maanden meestal of altijd gebruikt als hij/zij alleen was. Ongeveer een kwart (24,4%) gebruikte soms of bijna nooit alleen. En nog eens een kwart (24,4%) gebruikte nooit alleen.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep cathinonen, heeft ongeveer één op de vijftien (7,6%) dit in de afgelopen 12 maanden meestal of altijd gebruikt als hij/zij alleen was. Ongeveer een kwart (25,8%) gebruikte soms of bijna nooit alleen. Bijna zeven op de tien (66,7%) respondenten gebruikten nooit alleen.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep fenylethylaminen, heeft bijna één op de vijf (18,0%) dit in de afgelopen 12 maanden meestal of altijd gebruikt als hij/zij alleen was. Ongeveer één op de acht (11,9%) gebruikte soms of bijna nooit alleen. Zeven op de tien (70,2%) gebruikten nooit alleen.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep indoolalkaloïden, heeft één derde (32,6%) dit in de afgelopen 12 maanden meestal of altijd gebruikt als hij/zij alleen was. Ruim een kwart (28,1%) gebruikte soms of bijna nooit alleen. Bijna twee op de vijf (39,3%) gebruikten nooit alleen.

Figuur 17. Heb je in de afgelopen 12 maanden ook wel eens [NPS] gebruikt als je alleen was? (n=964)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 4.10 in de tabellenbijlage.

5 Ongewenste effecten en schadelijkheid

Kernpunten

- Bij het gebruik van arylcyclohexylaminen zijn verwardheid en desoriëntatie (53,6%) het vaakst genoemd als bijwerkingen of ongewenste mentale effecten. Bij cathinonen is neiging tot meer nemen ('craving') (76,7%) het vaakst gerapporteerd. Bij het gebruik van fenylethylaminen en indoolalkaloïden is slapeloosheid het vaakst genoemd (respectievelijk 34,2% en 23,6%).
- Lichamelijke bijwerkingen of ongewenste effecten die bij het gebruik van arylcyclohexylaminen het vaakst zijn genoemd zijn uitputting en moeheid (34,1%). Bij het gebruik van cathinonen, fenylethylaminen en indoolalkaloïden is een hoge hartslag het vaakst genoemd (respectievelijk 73,3%, 40,4% en 23,6%).
- Ruim vier op de tien respondenten denken dat NPS even schadelijk zijn als vergelijkbare traditionele drugs (41,8%), en ook bijna een derde (28,9%) denkt dat NPS schadelijker zijn.
- Vrijwel alle respondenten denken dat het één of twee keer proberen van een NPS binnen de vier stofgroepen niet of een beetje schadelijk is. Bij meer dan één keer per maand gebruiken denken toch relatief veel respondenten wel dat dit nogal of erg schadelijk is. Indoolalkaloïden worden als relatief onschadelijk gezien: 12,4% vindt maandelijks gebruik nogal of erg schadelijk. Cathinonen scoren het hoogst in schadelijkheidsperceptie: 66,3% beschouwt maandelijks gebruik als nogal of erg schadelijk.

5.1 Bijwerkingen en ongewenste effecten

De vragen naar de ervaren mentale en lichamelijke bijwerkingen en ongewenste effecten zijn middel-specifiek gesteld. De steekproef voor deze vraag omvat alle respondenten die een middel uit de betreffende NPS-stofgroep het vaakst of meest recent hebben gebruikt, evenals degenen die de vragenlijst een tweede of derde keer hebben ingevuld voor een ander middel binnen dezelfde stofgroep (n=964).

Mentaal

Figuur 18 laat zien welke bijwerkingen of ongewenste mentale effecten respondenten in de afgelopen 12 maanden soms of vaak hebben ervaren door het gebruik van een bepaalde NPS, verdeeld per stofgroep. Bij het gebruik van arylcyclohexylaminen en cathinonen worden verwardheid en desoriëntatie, en de neiging tot herhaald gebruik het vaakst gerapporteerd. Bij het gebruik van fenylethylaminen en indoolalkaloïden wordt slapeloosheid het vaakst genoemd.

Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen, rapporteerden de volgende vijf bijwerkingen of ongewenste mentale effecten

het vaakst als gevolg van het gebruik van deze NPS in de afgelopen 12 maanden: verwardheid of desoriëntatie (53,6%); neiging tot meer nemen (51,3%); geheugenverlies (31,7%); slapeloosheid (26,8%); en nare droombeelden of hallucinaties (19,5%).

'[...] we vergeten wat we willen zeggen en kunnen bepaalde gespreksonderwerpen niet meer voortzetten.'

Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep cathinonen, rapporteerden de volgende vijf bijwerkingen of ongewenste mentale effecten het vaakst als

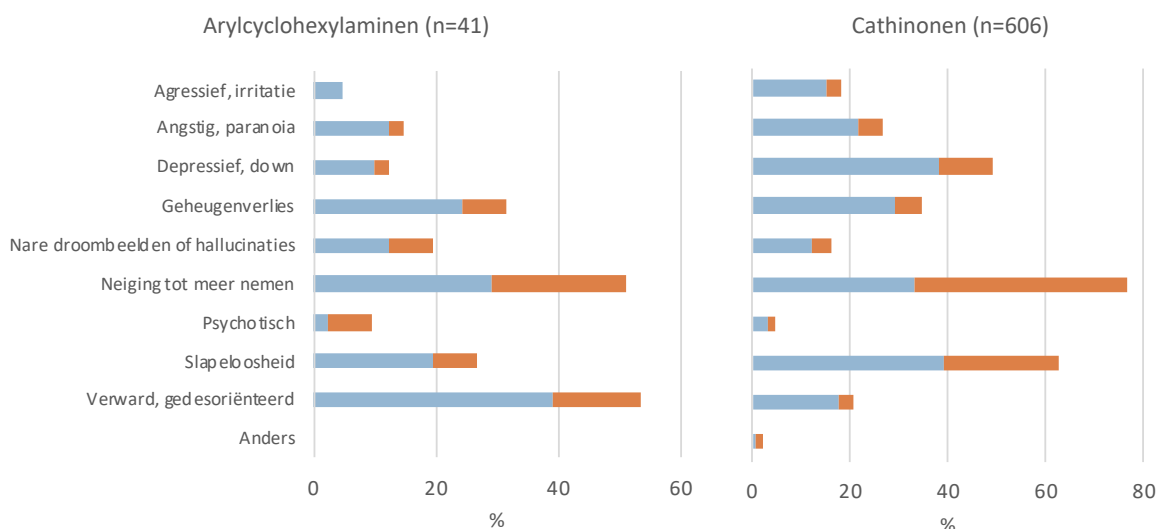
'Gigantische craving naar meer tijdens gebruik.'

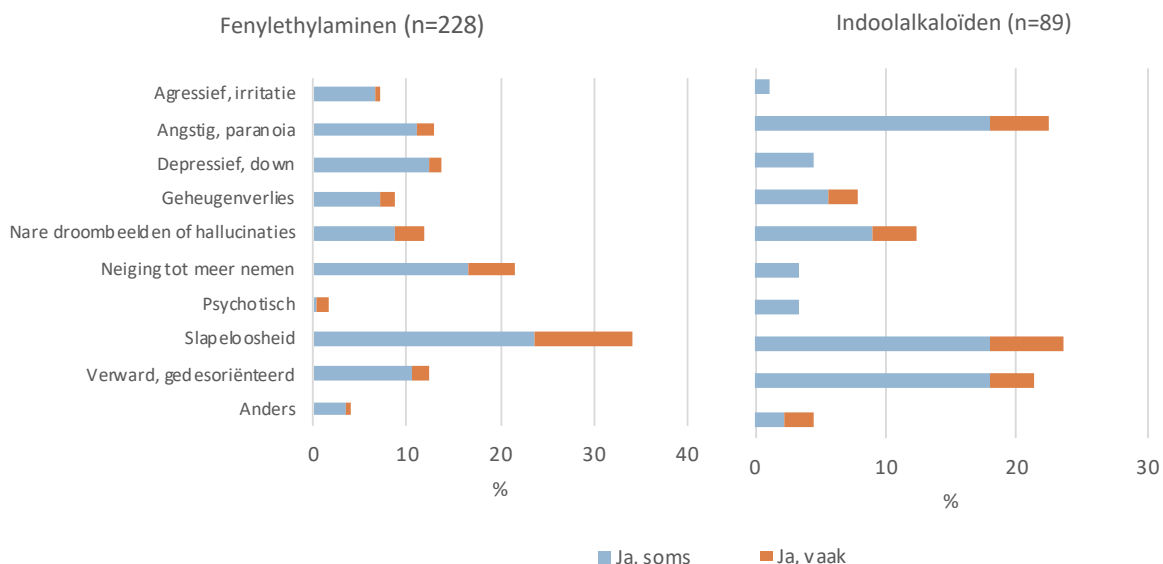
gevolg van het gebruik van deze NPS in de afgelopen 12 maanden: neiging tot meer nemen ('craving') (76,7%); slapeloosheid (62,7%); depressief of down gevoel (49,0%); geheugenverlies (34,9%); en angst of paranoia (26,7%).

Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep fenylethylaminen, rapporteerden de volgende vijf bijwerkingen of ongewenste mentale effecten het vaakst als gevolg van het gebruik van deze NPS in de afgelopen 12 maanden: slapeloosheid (34,2%); neiging tot meer nemen (21,5%); depressief of down gevoel (13,6%), verwardheid of desoriëntatie (12,3%); en angst of paranoia (12,8%).

Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep indoolalkaloïden, rapporteerden de volgende vijf bijwerkingen of ongewenste mentale effecten het vaakst als gevolg van het gebruik van deze NPS in de afgelopen 12 maanden: slapeloosheid (23,6%); angst of paranoia (22,5%); verwardheid of desoriëntatie (21,4%); Nare droombeelden of hallucinaties (12,4%); en geheugenverlies (7,8%).

Figuur 18. Heb je in de afgelopen 12 maanden de volgende bijwerkingen of ongewenste mentale effecten ervaren door het gebruik van [NPS]? (n=964)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 5.1 in de tabellenbijlage.

Lichamelijk

Figuur 19 laat zien welke bijwerkingen of ongewenste lichamelijke effecten respondenten in de afgelopen 12 maanden soms of vaak hebben ervaren door het gebruik van een bepaalde NPS, verdeeld per stofgroep. Bij het gebruik van arylcyclohexylaminen worden uitputting of moeheid het vaakst gerapporteerd. Bij het gebruik van cathinonen, fenylethylaminen en indoolalkaloïden wordt een hoge hartslag het vaakst genoemd.

Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen, rapporteerden de volgende vijf bijwerkingen of ongewenste lichamelijke effecten het vaakst als gevolg van het gebruik van deze NPS in de afgelopen 12 maanden: uitputting of moeheid (34,1%); uitdroging of een droge keel (22,0%); hoge hartslag (21,9%); hoofdpijn (19,5%); en duizeligheid of gevoel van flauwvallen (19,5%).

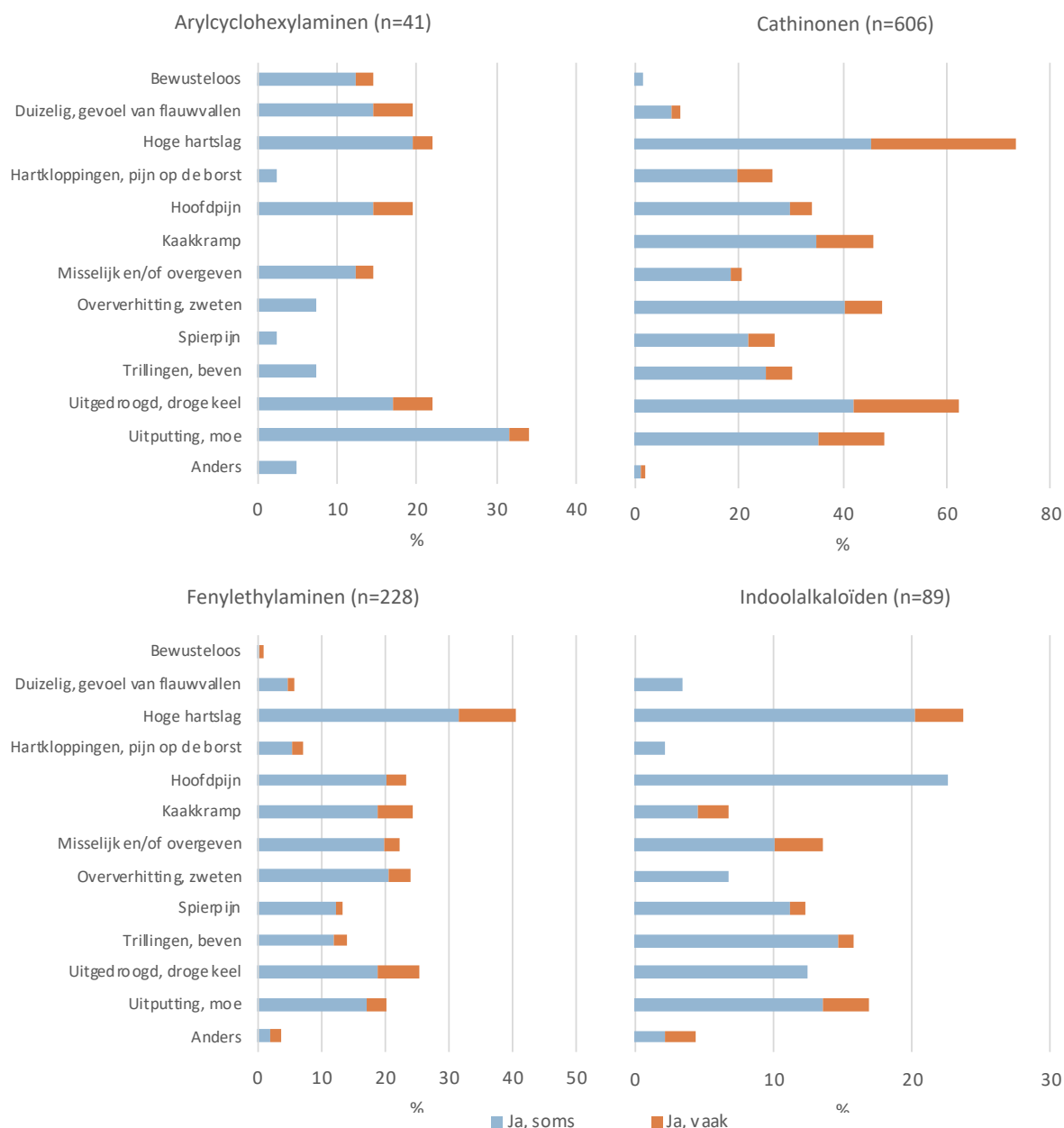
Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep cathinonen, rapporteerden de volgende vijf bijwerkingen of ongewenste lichamelijke effecten het vaakst als gevolg van het gebruik van deze NPS in de afgelopen 12 maanden: hoge hartslag (73,3%); uitdroging of een droge keel (62,1%); uitputting of moeheid (47,8%); oververhitting of zweten (47,4%); en kaakkramp (45,7%).

'Tijdens het gebruik niet moe maar na het stoppen met gebruik zeer moe en ingezakt.'

Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep fenylethylaminen, rapporteerden de volgende vijf bijwerkingen of ongewenste lichamelijke effecten het vaakst als gevolg van het gebruik van deze NPS in de afgelopen 12 maanden: hoge hartslag (40,4%); uitdroging of een droge keel (25,5%); kaakkramp (24,2%); oververhitting of zweten (24,1%); en hoofdpijn (23,3%).

Respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep indoolalkaloïden, rapporteerden de volgende vijf bijwerkingen of ongewenste lichamelijke effecten het vaakst als gevolg van het gebruik van deze NPS in de afgelopen 12 maanden: hoge hartslag (23,6%); hoofdpijn (22,5%); uitputting of moeheid (16,9%); trillingen of beven (15,7%); en misselijk en/of overgeven (13,5%).

Figuur 19. Heb je in de afgelopen 12 maanden de volgende bijwerkingen of ongewenste lichamelijke effecten ervaren door het gebruik van [NPS]? (n=964)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 5.2 in de tabellenbijlage.

5.2 Schadelijkheidsperceptie

De volgende vraag is in het algemeen uitgevraagd en dus niet specifiek per middel. De steekproef van deze vraag bestaat daarom uit alle respondenten (n=837).

Figuur 20 laat zien dat ruim vier op de tien respondenten (41,8%) dachten dat NPS even schadelijk zijn als vergelijkbare traditionele drugs. Het merendeel van de respondenten gaf hierbij als toelichting dat NPS ook nog steeds drugs

'Het blijven drugs, die zijn gewoon niet goed voor je.'

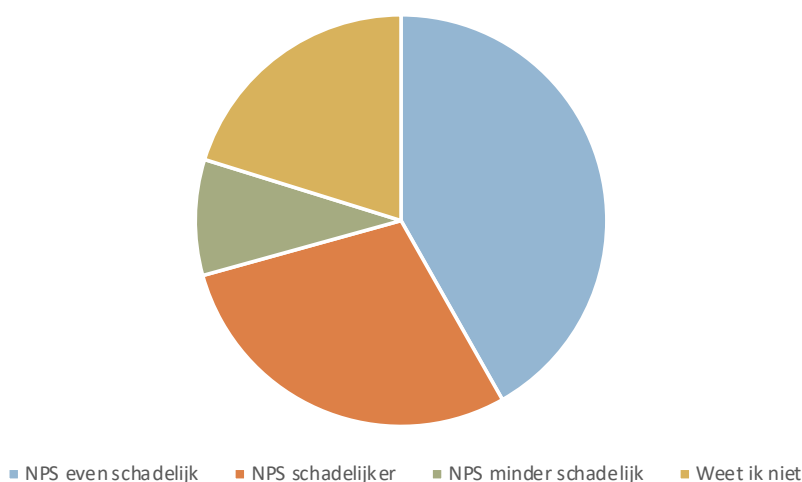
zijn en sommige respondenten benoemden hierbij de farmacologische gelijkenis. Ook werd het gebrek aan onderzoek naar NPS vaak genoemd, waarbij respondenten benoemden er dan maar vanuit te gaan dat het even schadelijk is. Ook benoemde een deel van de respondenten in hun toelichting dat het wel heel erg per NPS-stofgroep of type middel verschilt. Bijna drie op de tien respondenten (28,9%) dachten dat NPS schadelijker zijn dan vergelijkbare traditionele drugs.

'Er is weinig onderzoek naar gedaan, wij zijn het onderzoek. Wij zijn de proefkonijnen. Houd het bij bekende drugs.'

In de toelichting kwam één thema duidelijk naar voren: dat er veel minder onderzoek is gedaan naar de werking en effecten van NPS. Bijna één op de tien respondenten (9,1%) dacht dat NPS minder schadelijk zijn dan vergelijkbare traditionele drugs. In de toelichting kwam ook hier één thema duidelijk naar voren. Respondenten gaven aan dat de NPS die zij gebruikten

minder vervuilingen of versnijdingen bevatten dan de vergelijkbare illegale variant. Ook gaf één op de vijf respondenten (20,2%) aan dit niet te weten.

Figuur 20. Denk je dat het gebruiken van designerdrugs meer of minder schadelijk is dan traditionele illegale drugs met een vergelijkbare werking? (n=837)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 5.3 in de tabellenbijlage.

De volgende vraag is wel specifiek per middel uitgevraagd. De steekproef van deze vraag bestaat daarom uit alle respondenten die een middel het vaakst of het laatst hebben gebruik en de vragenlijst een 2e of 3e keer hebben ingevuld voor een ander middel (n=964).

Figuur 21 laat zien tot in hoeverre respondenten denken dat het schadelijk is, lichamelijk of anders, om een bepaalde NPS één of twee keer te proberen of meer dan één keer per maand te gebruiken, per stofgroep. Voor alle stofgroepen denken de meeste respondenten dat het één of twee keer proberen van een NPS niet of een beetje schadelijk is. Wanneer het gaat om frequent gebruik (meer dan één keer per maand) vindt ongeveer tussen de 35% en 65% van de respondenten dat arylcyclohexylaminen, cathinonen en fenylethylaminen nogal of erg schadelijk zijn. Voor indoolalkaloïden is dit beeld anders: aanzienlijk minder respondenten beschouwen het maandelijkse gebruik van een NPS binnen deze stofgroep als nogal of erg schadelijk.

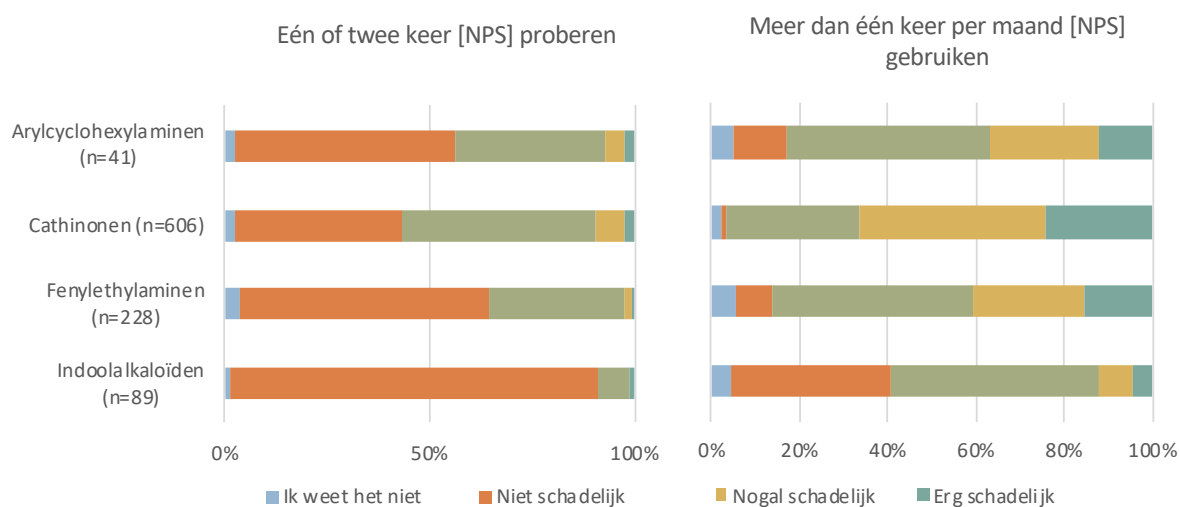
Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep arylcyclohexylaminen, dacht ongeveer één op de veertien (7,3%) dat het nogal of erg schadelijk is om dit één of twee keer te proberen. Ruim één op de drie (36,6%) dacht dat het nogal of erg schadelijk is om dit meer dan één keer per maand te gebruiken.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep cathinonen, dacht bijna één op de tien (9,2%) dat het nogal of erg schadelijk is om dit één of twee keer te proberen. Twee op de drie (66,3%) dachten dat het nogal of erg schadelijk is om dit meer dan één keer per maand te gebruiken.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep fenylethylaminen, dacht 2,6% dat het nogal of erg schadelijk is om dit één of twee keer te proberen. Ongeveer vier op de tien (40,8%) dachten dat het nogal of erg schadelijk is om dit meer dan één keer per maand te gebruiken.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS behorende tot de groep indoolalkaloïden, dacht ongeveer 1% dat het nogal of erg schadelijk is om dit één of twee keer te proberen. Ongeveer één op de acht (12,4%) dacht dat het nogal of erg schadelijk is om dit meer dan één keer per maand te gebruiken.

Figuur 21. Hoe schadelijk denk je dat het is, lichamelijk of anders, om de volgende dingen te doen? (n=964)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 5.4 in de tabellenbijlage.

6 Verkoop en beschikbaarheid

Kernpunten

- Er is een duidelijk verschil te zien in de verkrijgbaarheid tussen (ten tijde van de data-verzameling) legale en illegale NPS. Toch blijft de meerderheid het over het algemeen makkelijk vinden om aan NPS te komen, ook illegale.
- Bij NPS die tijdens de dataverzameling al illegaal waren zien we dat een groot deel van de respondenten NPS krijgt van vrienden of kennissen (47,6%) of koopt van vrienden of kennissen (38,4%). Voor NPS die tijdens de dataverzameling legaal waren zien we dat de grote meerderheid deze via post ontvangt en dat bijna iedereen deze heeft besteld via een webshop.

6.1 Ervaren verkrijgbaarheid

De vraag naar de verkrijgbaarheid van NPS is middel-specifiek gesteld. De steekproef voor deze vraag omvat alle respondenten die een middel met een bepaalde wettelijke status het vaakst of meest recent hebben gebruikt, evenals degenen die de vragenlijst een tweede of derde keer hebben ingevuld voor een ander middel met dezelfde wettelijke status (n=980).

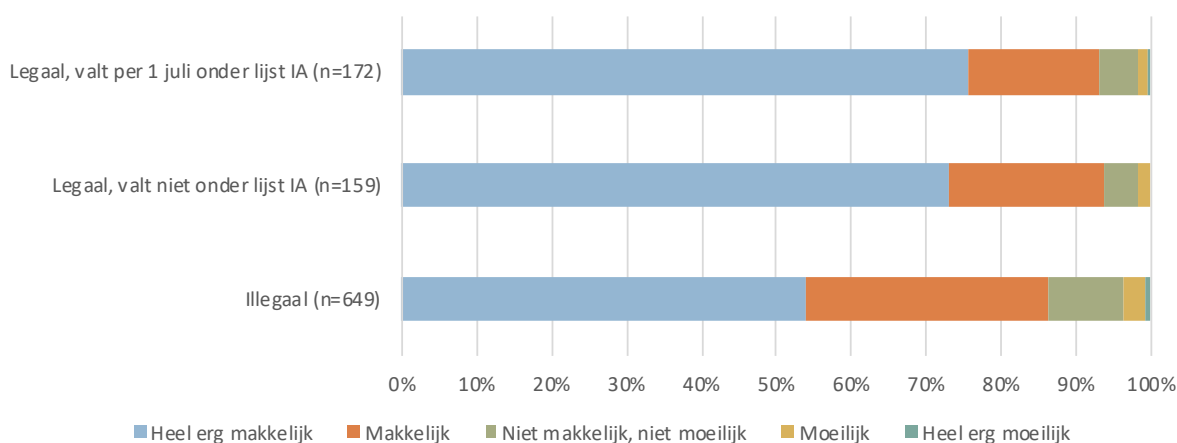
Figuur 22 laat zien hoe makkelijk respondenten het vonden om aan een bepaalde NPS te komen, verdeeld op wettelijke status. Er was weinig verschil tussen de legale NPS die wel onder lijst IA vallen en de legale NPS die nog onder lijst IA vallen op gebied van hoe makkelijk respondenten het vonden om aan NPS te komen. De illegale NPS vonden respondenten wat minder makkelijk te verkrijgen.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS die ten tijde van de data-verzameling (vóór 1 juli 2025) legaal was en per 1 juli onder lijst IA valt vond driekwart (75,6%) het erg makkelijk om aan het middel te komen. Ruim één zesde (17,4%) vond het makkelijk om aan het middel te komen en 5,2% vond het niet makkelijk en niet moeilijk om aan het middel te komen. 1,8% vond het moeilijk tot erg moeilijk om aan het middel te komen.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS die legaal is en niet onder lijst IA valt vond bijna driekwart (73,0%) het erg makkelijk om aan het middel te komen. Eén vijfde (20,8%) vond het makkelijk om aan het middel te komen en 4,4% vond het niet makkelijk en niet moeilijk om aan het middel te komen. 1,9% vond het moeilijk tot erg moeilijk om aan het middel te komen.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS die illegaal is vonden minder respondenten maar nog steeds een kleine meerderheid (53,8%) het erg makkelijk om aan het middel te komen. Eén derde (32,5%) vond het makkelijk om aan het middel te komen en 10,0% vond het niet makkelijk en niet moeilijk om aan het middel te komen. 3,7% vond het moeilijk tot erg moeilijk om aan het middel te komen.

Figuur 22. Hoe makkelijk was het voor je het om aan [NPS] te komen in de afgelopen 12 maanden? (n=980)

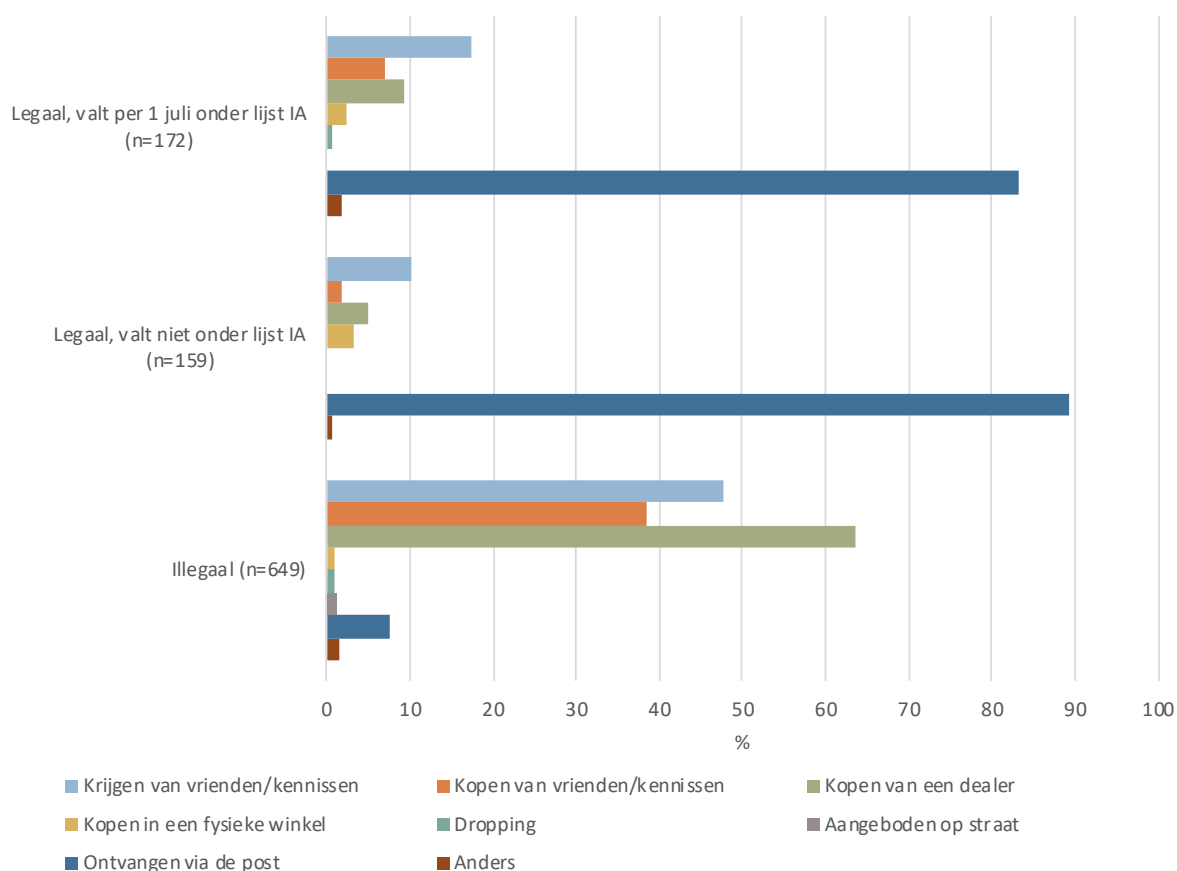
Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 6.1 in de tabellenbijlage.

6.2 Manier van aankopen

De vraag naar de aankoopwijze van NPS is middel-specifiek gesteld. De steekproef voor deze vraag omvat alle respondenten die een middel met een bepaalde wettelijke status het vaakst of meest recent hebben gebruikt, evenals degenen die de vragenlijst een tweede of derde keer hebben ingevuld voor een ander middel met dezelfde wettelijke status (n=980).

Figuur 23 laat zien hoe respondenten in de afgelopen 12 maanden aan de NPS waren gekomen waar ze de vragenlijst voor hadden ingevuld. Er waren meerdere antwoorden mogelijk. Er was weinig verschil tussen de legale NPS die wel onder lijst IA vallen en de legale NPS die nog onder lijst IA vallen op gebied van hoe respondenten aan de NPS waren gekomen. De illegale NPS kocht het grootste deel van de respondenten van een dealer. Een net wat kleiner deel kreeg of kocht NPS van vrienden of kennissen.

Figuur 23. Hoe ben je in de afgelopen 12 maanden aan [NPS] gekomen? (n=980)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 6.2 in de tabellenbijlage.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS die die ten tijde van de dataverzameling (vóór 1 juli 2025) legaal is en per 1 juli onder lijst IA valt gaf het overgrote deel aan het middel te ontvangen via de post (83,1%). Ook gaf 17,4% aan het middel van vrienden/kennissen te krijgen, 9,3% gaf aan het middel te kopen van een dealer en 7,0% gaf aan het te kopen van vrienden of kennissen.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS die legaal is en niet onder lijst IA valt, gaf eveneens het overgrote deel aan het middel te ontvangen via de post (89,3%). Ook gaf 10,1% aan het middel van vrienden/kennissen te krijgen en 5,0% gaf aan het middel te kopen van een dealer.

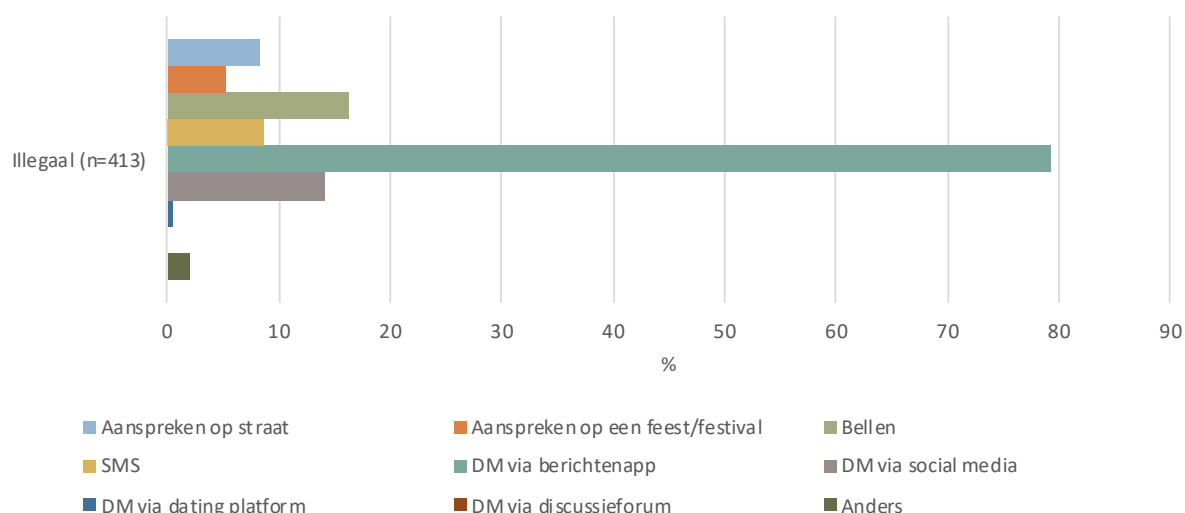
Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS die illegaal is gaf de meerderheid aan het middel te kopen van een dealer (63,6%). Ook gaven respondenten aan het middel te krijgen van vrienden/kennissen (47,6%) of te kopen van vrienden/kennissen (38,4%). In tegenstelling tot de twee voorgaande groepen respondenten ontving slechts een klein deel het middel via de post (7,7%).

6.3 Hoe afspraak maken met een dealer

De steekproef van deze vraag bestaat uit respondenten die hebben aangegeven het middel te kopen van een dealer als antwoord op de vraag hoe ze aan het middel zijn gekomen (n=437). Er waren meerdere antwoorden mogelijk. De analyses waren alleen mogelijk voor de groep die de vragen hadden ingevuld voor een NPS die illegaal was tijdens de dataverzameling. De groepen 'legaal' en 'nu legaal, straks illegaal' zijn niet meegenomen omdat deze groepen te klein waren om te specificeren (respectievelijk acht en zestien respondenten).

Figuur 24 laat zien dat van de respondenten die een illegale NPS via een dealer hadden gekocht maakten vier op de vijf (79,2%) een afspraak via een DM via een berichtenapp. Een kleiner deel maakte deze afspraak door te bellen (16,2%) of via een DM via social media (14,0%). Er waren drie missende antwoorden op deze vraag.

Figuur 24. Hoe maakte je in de afgelopen 12 maanden een afspraak met de dealer voor [NPS]?

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 6.3 in de tabellenbijlage.

6.4 Platform

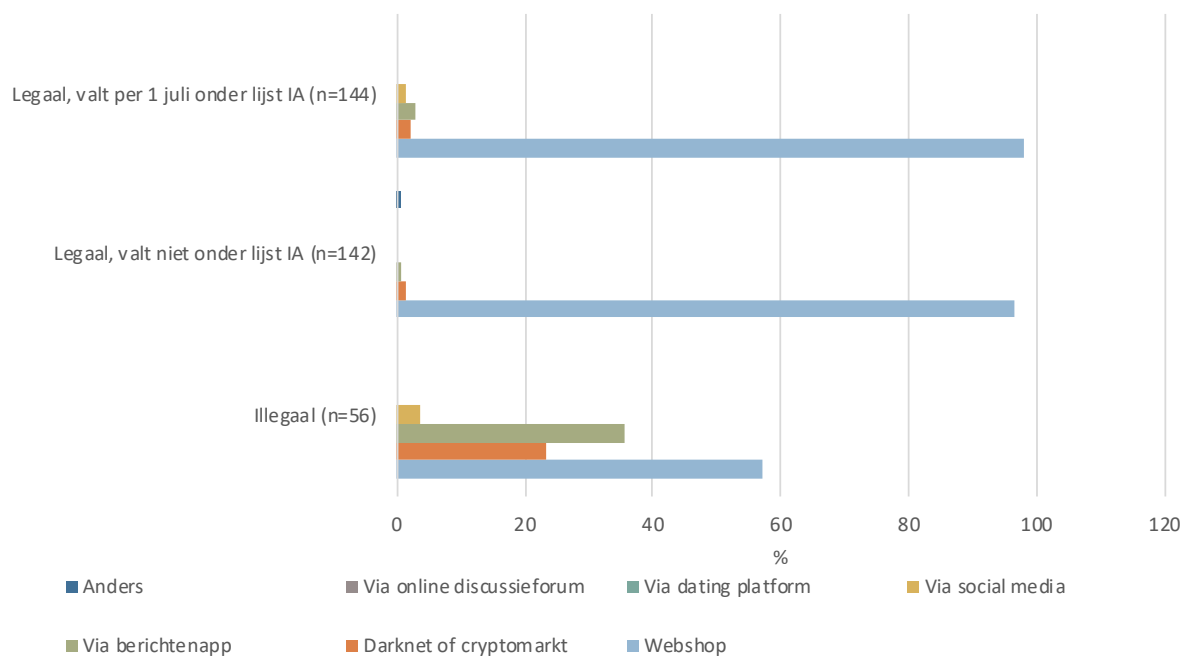
De steekproef van deze vraag bestaat uit respondenten die hebben aangegeven het middel te ontvangen via dropping of via de post op de vraag hoe ze aan het middel zijn gekomen (n=342). Er waren meerdere antwoorden mogelijk.

Figuur 25 laat zien via welk platform respondenten in de afgelopen 12 maanden een NPS hadden gekocht.

Van de respondenten die de vragen hadden ingevuld voor een NPS die ten tijde van de dataverzameling (vóór 1 juli 2025) legaal was en per 1 juli onder lijst IA valt of een legale NPS die niet onder lijst IA valt, gaf vrijwel iedereen aan die NPS via een webshop te bestellen (respectievelijk 97,9% en 96,5%). Voor de respondenten die de vraag voor een illegaal middel (n=56) hadden

beantwoord gaf de meerderheid (57,1%) aan het middel via een webshop te bestellen. Ook bestelden respondenten via een berichtenapp (35,7%) en via het darknet of een cryptomarkt (23,2%). Er waren vier missende antwoorden op deze vraag.

Figuur 25. Via welk platform kocht je in de afgelopen 12 maanden [NPS]? (n=342)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 6.4 in de tabellenbijlage.

7 Bekendheid en gevolgen wetgeving

Kernpunten

- Een ruime meerderheid van de respondenten (73,2%) wist dat er een stofgroepenverbod aan zat te komen.
- Een ruime meerderheid van de respondenten heeft correct aangegeven dat de NPS waarvoor zij de vragen invulden al verboden was. Enkele respondenten hebben hier het verkeerde antwoord gegeven. Voor de NPS die al illegaal waren tijdens het onderzoek heeft toch 18,3% aangegeven dit niet te weten. Voor de legale middelen en middelen die met de nieuwe wetgeving verboden zouden worden heeft een kleiner deel aangegeven dit niet te weten (respectievelijk 14,5% en 11,0%).
- Opvallend is dat juist voor de NPS die tijdens het onderzoek legaal waren en ook niet onder de nieuwe lijst IA vallen relatief de grootste groep (45,9%) niet wist of deze NPS onder de nieuwe wetgeving zullen vallen. Voor de NPS die vanaf juli 2025 onder de nieuwe lijst IA vallen wist 16,3% niet of het middel waarvoor zij de vraag invulden onder nieuwe wetgeving viel.
- Een groot deel van de respondenten gaf aan dat hun gebruik door de nieuwe wetgeving niet zou veranderen omdat ze al illegale NPS gebruikten (46,1%) of omdat ze van plan waren het middel via een dealer te gaan kopen (34,1%). Ongeveer één op de zes respondenten (16,6%) gaf aan nog niet te weten of hun gebruik door de wetgeving zou gaan veranderen.
- De meerderheid (51,5%) van de respondenten heeft aangegeven geen veranderingen te hebben gemerkt op de drugsmarkt in de 6 maanden voorafgaand aan het invullen van de vragenlijst. Een deel van de respondenten vindt NPS makkelijker te krijgen (13,5%), maar een net iets kleiner deel vindt NPS juist moeilijker te krijgen (11,1%). Ook gaf 13,9% van de respondenten aan dat NPS duurder zijn geworden, maar 7,3% gaf aan dat NPS goedkoper zijn geworden.

7.1 Bekendheid wetgeving

De volgende vraag is in het algemeen uitgevraagd en dus niet specifiek per middel. De steekproef van deze vraag bestaat daarom uit alle respondenten (n=837).

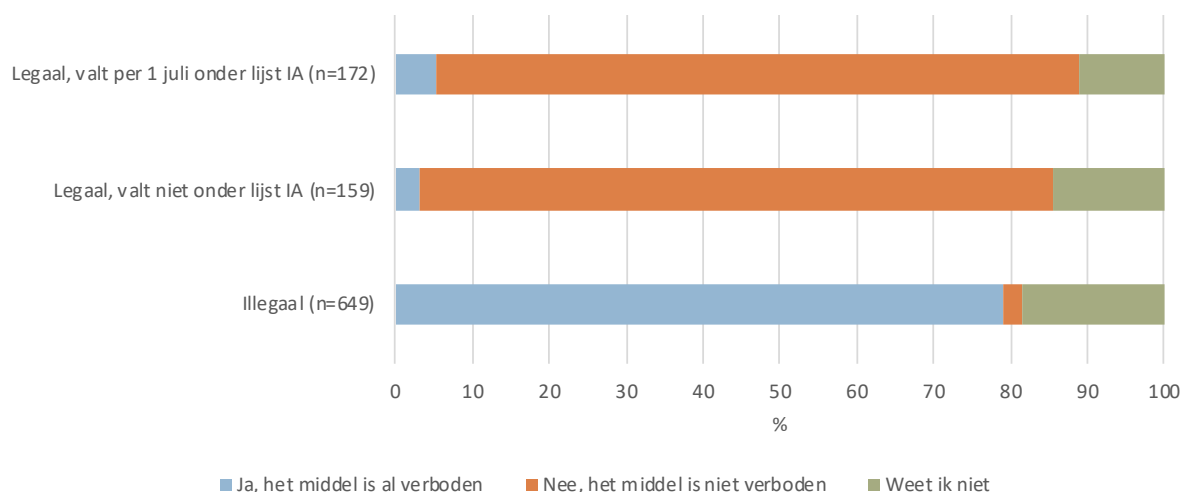
Van alle 837 respondenten gaf bijna driekwart (73,2%) aan ervan op de hoogte te zijn dat er een nieuwe wetgeving aankomt die NPS-stofgroepen gaat verbieden.

Vervolgens is er gevraagd of respondenten voor het middel waar ze de vragen invulden of ze weten of het middel verboden is en of ze weten of het middel onder de wetgeving valt. Deze vragen zijn middel-specifiek gesteld. De steekproef voor deze vragen omvat alle respondenten

die een middel met een bepaalde wettelijke status het vaakst of meest recent hebben gebruikt, evenals degenen die de vragenlijst een tweede of derde keer hebben ingevuld voor een ander middel met dezelfde wettelijke status (n=980).

De antwoorden op de vraag of het middel verboden is zijn te zien in figuur 26. Van de respondenten die de vragenlijst invulden voor een middel dat legaal is óf illegaal zou worden met de nieuwe wetgeving wist een ruime meerderheid dat het middel niet verboden is (respectievelijk 82,4% en 83,7%). Een deel van de respondenten voor de legale middelen en middelen die met de nieuwe wet verboden zouden worden gaf dit niet te weten (respectievelijk 14,5% en 11%). Van de antwoorden die waren ingevuld over de illegale middelen wist een ruime meerderheid dat het middel verboden is (79,0%). Ook gaf ruim 1 op de 6 respondenten (18,3%) aan niet te weten of het middel verboden is.

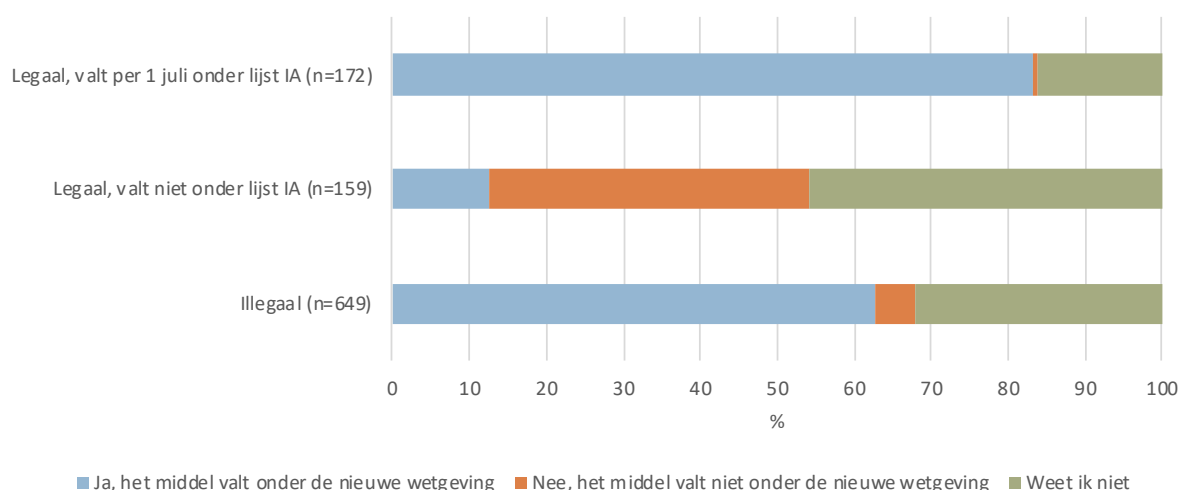
Figuur 26. Weet je of [NPS] nu al verboden is? (n=980)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 7.1 in de tabellenbijlage.

De antwoorden op de vraag of het middel onder de wetgeving valt zijn te zien in figuur 27. Van de respondenten die de vragenlijst invulden voor een middel dat legaal is en niet onder de wetgeving valt wist een deel dat het niet onder de wetgeving valt (41,5%) en een iets groter deel gaf aan dit niet te weten (45,9%). Van de respondenten die de vragenlijst invulden voor een middel dat onder de wetgeving valt wist een ruime meerderheid (83,1%) dat dit zo was. Een deel gaf aan dit niet te weten (16,3%). Van de antwoorden die waren ingevuld over de illegale middelen gaf de meerderheid dat het middel onder de wetgeving valt (62,6%). Ook gaf één op de drie respondenten (32,0%) aan dit niet te weten.

Figuur 27. Weet je of [NPS] onder de nieuwe wetgeving valt? (n=980)

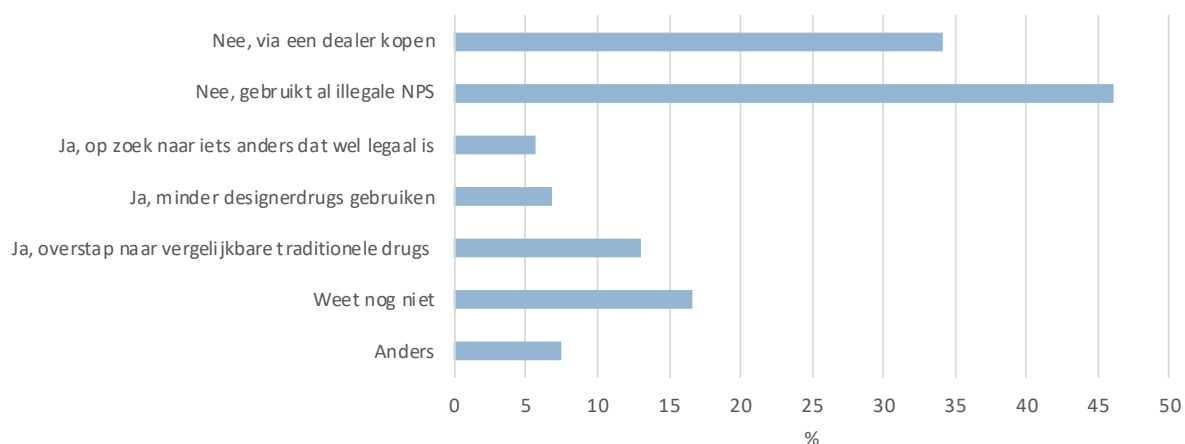
Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 7.2 in de tabellenbijlage.

7.2 Gevolgen wetgeving op gebruik en markt

De volgende vragen zijn in het algemeen uitgevraagd en dus niet specifiek per middel. De steekproef van deze vragen bestaat daarom uit alle respondenten (n=837). Er waren meerdere antwoorden mogelijk.

Figuur 28 laat de antwoorden zien op de vraag of respondenten dachten of hun gebruik door de nieuwe wetgeving zal gaan veranderen. Er waren meerdere antwoorden mogelijk. Een groot deel van de respondenten gaf aan dat hun gebruik door de wet niet zal veranderen omdat ze al illegale NPS gebruiken (46,1%) of omdat ze van plan zijn het middel via een dealer te gaan kopen (34,1%). Ongeveer één op de zes respondenten (16,6%) gaf aan nog niet te weten of hun gebruik door de wetgeving zal veranderen.

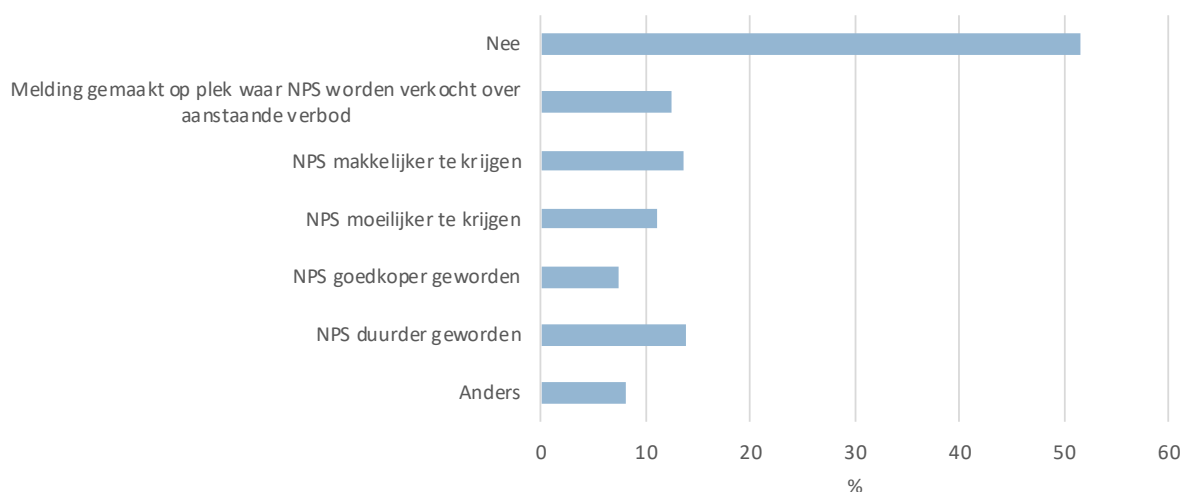
Figuur 28. Denk je dat je gebruik van NPS hierdoor [de wetgeving] zal veranderen? (n=837)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 7.3 in de tabellenbijlage.

Figuur 29 laat de antwoorden zien op de vraag of respondenten in de afgelopen 6 maanden al veranderingen hebben gemerkt op de drugsmarkt. Er waren meerdere antwoorden mogelijk. De meerderheid (51,5%) van de respondenten gaf aan geen veranderingen te hebben gemerkt. Van de respondenten die wél een verandering hebben gemerkt op de drugsmarkt waren de antwoorden verdeeld. Zo gaf 13,9% van de respondenten aan dat NPS duurder zijn geworden, maar 7,3% gaf aan dat NPS goedkoper zijn geworden. Daarbij gaf 13,5% aan dat NPS makkelijker zijn te krijgen en 11,1% dat NPS moeilijker zijn te krijgen. Ook gaf één op de acht respondenten (12,5%) aan dat er een melding is gemaakt over het aanstaande verbod op de plek waar NPS worden verkocht.

Figuur 29. Heb je in de afgelopen 6 maanden een verandering gemerkt op de drugsmarkt? (n=837)

Voor de bijbehorende percentages, zie tabel 7.4 in de tabellenbijlage.

Tabellen bij hoofdstuk 3. Kenmerken van de steekproef

Tabel 3.1. Demografie (%)

	Percentage
Geslacht (n=837)	
Een man	57,7
Een vrouw	39,5
Niet als man en niet als vrouw	1,4
Zowel man als vrouw	0,6
Anders	0,4
Zeg ik liever niet	0,4
Leeftijd (n=836)	
16-19 jaar	8,9
20-24 jaar	36,4
25-29 jaar	22,4
30-35 jaar	13,8
35-45 jaar	11,7
45+	6,9
Opleidingsniveau (n=836)	
Hoog	68,9
Middel	28,1
Laag	2,9
Woonsituatie (n=806)	
Bij ouder(s)/verzorger(s)/pleegouder(s)	26,7
Alleen	25,4
Samen met partner	20,6
Zelfstandig met één of meer anderen	17,2
Samen met partner en kind(eren)	6,1
Alleen met kind(eren)	2,4
Anders	0,7
Doordeweeks zelfstandig, weekend bij ouders	0,7
Dakloos	0,1
Werk (n=809)	
Werkende met betaald werk / eigen bedrijf	60,8
Scholier of studerende	32,3
Werkloos / werkzoekend	2,5
Arbeidsongeschikt	2,0

Anders	1,5
Huisman / huisvrouw	0,5
Gepensioneerd of met vervroegd pensioen	0,5

Tabel 3.2. Tabak-, alcohol- en drugsgebruik in het afgelopen jaar (% , n=815)

	Percentage
Alcohol	96,7
Ecstasy/MDMA	78,2
Cannabis	64,5
Tabak	56,4
Ketamine	50,4
Cocaïne	48,8
Amfetamine	36,8
Paddo's of truffels	25,6
LSD	14,7
Lachgas	12,4
GHB of GBL	9,2
Ayahuasca/DMT	4,2
Anders	2,1
Methamfetamine	1,6
Heroïne	0,1

Tabellen bij hoofdstuk 4. Gebruik NPS

Tabel 4.1. Jaar eerst NPS-gebruik (% , n=837)

	Percentage
Voor 2018	12,7
In 2018/2019	9,0
In 2020/2021	24,7
In 2022/2023	37,0
In 2024	14,3
Ik weet het niet meer	2,3

Tabel 4.2. Motieven begonnen NPS-gebruik (% , n=837)

	Percentage
Uit nieuwsgierigheid naar de effecten	72,9
Mijn vrienden gebruiken het ook	39,4
Het is/was legaal te verkrijgen	27,5
Het is goedkoper dan vergelijkbare 'traditionele' illegale drugs	26,5
Ik kan er makkelijker aan komen dan vergelijkbare 'traditionele' illegale drugs	22,8

Dan hoef ik geen contact te hebben met een dealer	15,2
Anders	14,2
Ik denk dat het minder gevaarlijk is dan vergelijkbare 'traditionele' illegale drugs	8,8
Ik denk dat het effect sterker is dan vergelijkbare 'traditionele' illegale drugs	6,8
Daar heb ik geen speciale reden voor	4,7

Tabel 4.3. Motieven voor gebruik, uitgesplitst naar NPS-stofgroep (% , n=964)

	Arylcyclo- hexylaminen (n=41)	Cathinonen (n=606)	Fenylethy- laminen (n=228)	Indoolalkalo- ïden (n=89)
Nieuwsgierigheid	39,0	23,6	35,5	43,8
Energie/langer door kunnen gaan	4,9	82,3	34,2	18,0
Beter functioneren/ beter focussen	4,9	7,4	11,4	15,7
Creatiever worden	12,2	3,3	13,2	40,4
Losser worden/ remmingen vallen weg	39,0	54,3	31,1	19,1
Avontuur/gekke dingen meemaken	31,7	39,6	44,7	48,3
Gezellige en/of fijne tijd met (nieuwe) vrienden	31,7	66,7	57,9	36
Om opgewonden te raken	7,3	14,2	8,3	4,5
Betere seks hebben	14,6	15,7	9,2	4,5
Rustig worden/ relaxen/chillen	39,0	5,3	8,3	14,6
Beter slapen	7,3	0,5	0,9	0
Mezelf beter begrijpen/ spiritualiteit/ zelfontwikkeling	36,6	2,8	20,6	64,0
Relatietherapie/ verdiepen relatie	9,8	3,1	2,6	14,6
Dingen anders waarnemen/ trippen	46,3	9,7	42,1	71,9
Omgaan met emotionele of psychische problemen	36,6	8,1	6,6	25,8
Pijn bestrijden	9,8	2,8	0	3,4
Verminderen van stress	41,5	15,5	10,1	18
Uit verveling	22,0	10,4	5,3	6,7
Anders	4,9	5,6	6,6	9,0

Tabel 4.4. Gewenste effecten, uitgesplitst naar NPS-stofgroep (% , n=964)

	Arylcyclo- hexylaminen (n=41)	Cathinonen (n=606)	Fenylethy- laminen (n=228)	Indoolalkalo- ïden (n=89)
Helemaal eens	48,8	33,5	56,6	62,9
Eens	36,6	52,5	33,8	28,1
Niet eens, niet oneens	12,2	9,7	7,5	4,5
Oneens	2,4	3,1	1,3	3,4
Helemaal oneens	0	1,2	0,9	1,1

Tabel 4.5. Vorm van de NPS, uitgesplitst naar NPS-stofgroep (% , n=964)

	Arylcyclo- hexylaminen (n=41)	Cathinonen (n=606)	Fenylethy- laminen (n=228)	Indoolalkalo- ïden (n=89)
Kruidenmengsel (om te roken)	0	0,2	0,4	0
Poeder of kristal	85,4	97,7	30,3	5,6
Pil of pellet	9,8	4,5	77,6	27,0
Vloeibaar	7,3	1,3	1,3	11,2
'Blotters' (zegels)	0	0,2	0	66,3
Anders	0	0,2	0	0

Tabel 4.6. Gebruikswijze, uitgesplitst naar NPS-stofgroep (% , n=964)

	Arylcyclo- hexylaminen (n=41)	Cathinonen (n=606)	Fenylethy- laminen (n=228)	Indoolalkalo- ïden (n=89)
Slikken	26,8	27,6	98,2	96,6
Snuiven	78,0	88,4	5,7	0
Roken	0	1,7	0,4	3,4
Injecteren	0	0	0	0
Rectaal	9,8	3,1	0	0
Anders	0	0	0	0

Tabel 4.7. Frequentie van gebruik, uitgesplitst naar NPS-stofgroep (% , n=964)

	Arylcyclo- hexylaminen (n=41)	Cathinonen (n=606)	Fenylethy- laminen (n=228)	Indoolalkalo- ïden (n=89)
Eén keer	12,2	7,1	23,2	21,3
Minder dan maandelijks	34,2	40,4	57,1	60,7
Maandelijks of vaker	53,7	52,5	19,8	18,0

Tabel 4.8. Bijnamen, uitgesplitst naar NPS-stofgroep (% , n=964)

	Arylcyclo- hexylaminen (n=41)	Cathinonen (n=606)	Fenylethy- laminen (n=228)	Indoolalkalo- ïden (n=89)
Niet bijgenomen	46,3	5,4	70,2	91
1-3 keer	36,6	20,6	26,3	7,9
4-6 keer	7,3	29,5	2,6	0
7-9 keer	9,8	17,3	0,9	0
10 of meer keer	0	27,1	0	1,1

Tabel 4.9. Locatie van gebruik, uitgesplitst naar NPS-stofgroep (% , n=964)

	Arylcyclo- hexylaminen (n=41)	Cathinonen (n=606)	Fenylethy- laminen (n=228)	Indoolalkalo- ïden (n=89)
Café/kroeg	2,4	26,4	3,1	3,4
Club/discotheek	9,8	52,0	21,5	10,1
Feest/festival	22,0	82,7	51,8	31,5
Tentfeest/ dorpsfeest	0	9,4	1,3	0
Poppodium/ muziekconcert	0	5,1	2,6	3,4
Huisfeestje of thuis (bij vrienden)	92,7	62,0	57,9	75,3
Keet/schuur/caravan/hok	7,3	5,9	0,4	4,5
Fetisj, erotische of seks-feesten	0	5,0	1,3	2,2
Sportclub- of verenigingsgebouw	0	2,3	0,4	0
Op werk/op school/bibliotheek	0	5,9	8,8	6,7
Buiten	9,8	7,9	12,3	37,1
Retraite of ceremonie	0	0,3	0,4	5,6
Anders	2,4	1,3	2,6	1,1

Tabel 4.10. Alleengebruik, uitgesplitst naar NPS-stofgroep (% , n=964)

	Arylcyclo- hexylaminen (n=41)	Cathinonen (n=606)	Fenylethy- laminen (n=228)	Indoolalkalo- ïden (n=89)
Ja, altijd	36,6	1,7	8,8	14,6
Ja, meestal	14,6	5,9	9,2	18,0
Ja, soms	19,5	10,6	6,6	14,6
Ja, maar bijna nooit	4,9	15,2	5,3	13,5
Nee, nooit	24,4	66,7	70,2	39,3

Tabellen bij hoofdstuk 5. Ongewenste effecten en schadelijkheid

Tabel 5.1. Bijwerkingen en ongewenste effecten: mentaal, uitgesplitst naar NPS-stofgroep (% , n=964)

	Arylcyclohexylaminen (n=41)		Cathinonen (n=596)		Fenylethylaminen (n=234)		Indoolalkaloïden (n=93)	
	Ja, soms	Ja, vaak	Ja, soms	Ja, vaak	Ja, soms	Ja, vaak	Ja, soms	Ja, vaak
Agressief, irritatie	4,9	0	15	3,3	6,6	0,4	1,1	0
Angstig, paranoia	12,2	2,4	21,9	4,8	11,0	1,8	18	4,5
Depressief, down	9,8	2,4	38,1	10,9	12,3	1,3	4,5	0
Geheugenverlies	24,4	7,3	29,0	5,9	7,0	1,8	5,6	2,2
Nare droombeelden of hallucinaties	12,2	7,3	12,2	4,0	8,8	3,1	9,0	3,4
Neiging tot meer nemen	29,3	22,0	33,3	43,4	16,7	4,8	3,4	0
Psychotisch	2,4	7,3	3,3	1,5	0,4	1,3	3,4	0
Slapeloosheid	19,5	7,3	39,1	23,6	23,7	10,5	18,0	5,6
Verward, gedesoriënteerd	39,0	14,6	17,8	3,0	10,5	1,8	18,0	3,4
Anders	0	0	0,8	1,2	3,5	0,4	2,2	2,2

Tabel 5.2. Bijwerkingen en ongewenste effecten: lichamelijk, uitgesplitst naar NPS-stofgroep (% , n=964)

	Arylcyclohexylaminen (n=41)		Cathinonen (n=606)		Fenylethylaminen (n=228)		Indoolalkaloïden (n=89)	
	Ja, soms	Ja, vaak	Ja, soms	Ja, vaak	Ja, soms	Ja, vaak	Ja, soms	Ja, vaak
Bewusteloos	12,2	2,4	1,7	0	0,4	0,4	0	0
Duizelig, gevoel van flauwvallen	14,6	4,9	7,1	1,8	4,8	0,9	3,4	0
Hartkloppingen, pijn op de borst	2,4	0	19,8	6,8	5,3	1,8	2,2	0
Hoge hartslag	19,5	2,4	45,2	28,1	31,6	8,8	20,2	3,4
Hoofdpijn	14,6	4,9	30,0	3,8	20,2	3,1	22,5	0
Kaakkramp	0	0	35,0	10,7	18,9	5,3	4,5	2,2
Misselijk en/of overgeven	12,2	2,4	18,3	2,0	19,7	2,6	10,1	3,4
Oververhitting, zweten	7,3	0	40,3	7,1	20,6	3,5	6,7	0
Spierpijn	2,4	0	21,8	5,1	12,3	0,9	11,2	1,1
Trillingen, beven	7,3	0	25,2	5,0	11,8	2,2	14,6	1,1
Uitgedroogd, droge keel	17,1	4,9	42,1	20,0	18,9	6,6	12,4	0
Uitputting, moe	31,7	2,4	35,3	12,5	17,1	3,1	13,5	3,4
Anders	4,9	0	1,2	0,8	1,8	1,8	2,2	2,2

Tabel 5.3. Geschatte schadelijkheid van NPS (% , n =837)

	Percentage
Designerdrugs even schadelijk	41,8
Designerdrugs schadelijker	28,9
Weet ik niet	20,2
Designerdrugs minder schadelijk	9,1

Tabel 5.4. Schadelijkheidsperceptie, uitgesplitst naar NPS-stofgroep (% , n=964)

	Arylcyclohexyla- minen (n=41)	Cathinonen (n=606)	Fenylethylaminen (n=228)	Indoolalkaloïden (n=89)
Eén of twee keer proberen				
Ik weet het niet	2,4	2,6	3,9	1,1
Niet schadelijk	53,7	40,4	60,5	89,9
Beetje schadelijk	36,6	47,7	32,9	7,9
Nogal schadelijk	4,9	6,9	2,2	0
Erg schadelijk	2,4	2,3	0,4	1,1
Meer dan één keer per maand gebruiken				
Ik weet het niet	4,9	2,1	5,7	4,5
Niet schadelijk	12,2	1,3	7,9	36
Beetje schadelijk	46,3	30,2	45,6	47,2
Nogal schadelijk	24,4	42,2	25,4	7,9
Erg schadelijk	12,2	24,1	15,4	4,5

Tabellen bij hoofdstuk 6. Verkoop en beschikbaarheid

Tabel 6.1. Verkrijgbaarheid, uitgesplitst naar wettelijke status (% , n=980)

	Legaal, valt per 1 juli onder lijst IA (n=172)	Legaal, valt niet onder lijst IA (n=159)	Illegaal (n=649)
Heel erg makkelijk	75,6	73,0	53,8
Makkelijk	17,4	20,8	32,5
Niet makkelijk, niet moeilijk	5,2	4,4	10,0
Moeilijk	1,2	1,9	2,9
Heel erg moeilijk	0,6	0	0,8

Tabel 6.2. Manier van aankopen, uitgesplitst naar wettelijke status (% , n=980)

	Nu legaal, straks illegaal (n=172)	Legaal (n=159)	Illegaal (n=649)
Krijgen van vrienden/kennissen	17,4	10,1	47,6
Kopen van vrienden/kennissen	7,0	1,9	38,4
Kopen van een dealer	9,3	5,0	63,6
Kopen in een fysieke winkel	2,3	3,1	0,9
Dropping	0,6	0	0,9

Aangeboden op straat	0	0	1,2
Ontvangen via de post	83,1	89,3	7,7
Anders	1,7	0,6	1,4

Tabel 6.3. Hoe afspraak maken (%)

	Illegaal (n=413)
Aanspreken op straat	8,2
Aanspreken op een feest/festival	5,3
Bellen	16,2
SMS	8,7
DM via berichtenapp	79,2
DM via social media	14,0
DM via dating platform	0,5
DM via discussieforum	0
Anders	1,9

Tabel 6.4. Platform, uitgesplitst naar wettelijke status (% , n=342)

	Legaal, valt per 1 juli onder lijst IA (n=144)	Legaal, valt niet onder lijst IA (n=142)	Illegaal (n=56)
Webshop	97,9	96,5	57,1
Darknet of cryptomarkt	2,1	1,4	23,2
Via berichtenapp	2,8	0,7	35,7
Via social media	1,4	0	3,6
Via dating platform	0	0	0
Via online discussieforum	0	0	0
Anders	0	0,7	0

Tabellen bij hoofdstuk 7. Bekendheid en gevolgen wetgeving

Tabel 7.1. Bekendheid wetgeving: huidige wetgeving, uitgesplitst naar wettelijke status (% , n=980)

	Nu legaal, straks illegaal (n=172)	Legaal (n=159)	Illegaal (n=649)
Ja, het middel is al verboden	5,2	3,1	79,0
Nee, het middel is niet verboden	83,7	82,4	2,6
Weet ik niet	11,0	14,5	18,3

Tabel 7.2. Bekendheid wetgeving : nieuwe wetgeving, uitgesplitst naar wettelijke status (% , n=980)

	Nu legaal, straks illegaal (n=172)	Legaal (n=159)	Illegaal (n=649)
Ja, het middel valt onder de nieuwe wetgeving	83,1	12,6	62,6
Nee, het middel valt niet onder de nieuwe wetgeving	0,6	41,5	5,4
Weet ik niet	16,3	45,9	32,0

Tabel 7.3. Gevolgen wetgeving: gebruik (% , n=837)

	Percentage
Nee, via een dealer kopen	34,1
Nee, gebruikt al illegale NPS	46,1
Ja, op zoek naar iets anders dat wel legaal is	5,6
Ja, minder designerdrugs gebruiken	6,8
Ja, overstap naar vergelijkbare traditionele drugs	13,1
Weet nog niet	16,6
Anders	7,4

Tabel 7.4. Gevolgen wetgeving: markt (% , n=837)

	Percentage
Nee	51,5
Melding gemaakt op plek waar NPS worden verkocht over aanstaande verbod	12,5
NPS makkelijker te krijgen	13,5
NPS moeilijker te krijgen	11,1
NPS goedkoper geworden	7,3
NPS duurder geworden	13,9
Anders	8,1

1. Van Beek, R. J. J., Monshouwer, K., Schutten, F., den Hollander, W., Andree, R., & van Laar, M. (2024). *Het Grote Uitgaansonderzoek 2023: Uitgaanspatronen, middelengebruik, gezondheid en intentie tot stoppen of minderen onder uitgaande jongeren en jongvolwassenen*. Trimbos-instituut.
2. *Nationale Drug Monitor, editie 2025*. www.nationaledrugmonitor.nl. Geraadpleegd op: 18 juni 2025. Trimbos-instituut, Utrecht & WODC, Den Haag.
3. Wallach, J., Kang, H., Colestock, T., Morris, H., Bortolotto, Z. A., Collingridge, G. L., ... & Adejare, A. (2016). Pharmacological investigations of the dissociative 'legal highs' diphenidine, methoxphenidine and analogues. *PLoS One*, 11(6), e0157021.
4. Luethi, D., & Liechti, M. E. (2020). Designer drugs: mechanism of action and adverse effects. *Archives of toxicology*, 94(4), 1085-1133.
5. Kokane, S. S., Armant, R. J., Bolaños-Guzmán, C. A., & Perrotti, L. I. (2020). Overlap in the neural circuitry and molecular mechanisms underlying ketamine abuse and its use as an antidepressant. *Behavioural brain research*, 384, 112548.
6. Manke, H. N., Nelson, K. H., & Riley, A. L. (2022). The use and abuse of synthetic cathinones (aka "bath salts"). In *Handbook of substance misuse and addictions: From biology to public health* (pp. 1-25). Cham: Springer International Publishing.
7. Kelečević, I., Vejnović, A. M., Javorac, J., Gvozdenović, N., Janjić, N., & Mijatović Jovin, V. (2024). Metaphedrone (3-Methylmethcathinone): pharmacological, clinical, and toxicological profile. *Medicina*, 60(3), 466.
8. Shaw, H. E., Patel, D. R., Gannon, B. M., Fitzgerald, L. R., Carbonaro, T. M., Johnson, C. R., & Fantegrossi, W. E. (2024). Phencyclidine-like abuse liability and psychosis-like neurocognitive effects of novel arylcyclohexylamine drugs of abuse in rodents. *The Journal of Pharmacology and Experimental Therapeutics*, 390(1), 14-28.
9. Toxicologie.org. (2022, 24 oktober). Cathinones. <https://toxicologie.org/cathinones/>
10. Van Miltenburg, C., Van Laar, M., & Van Beek, R. (2021). *De impact van COVID-19 en de coronamaatregelen op alcohol-, tabak- en drugsgebruik onder uitgaanders*. Trimbos-instituut.
11. Koning, R., & Niesink, R. (2013). Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS): niets nieuws onder de zon. *Verslaving*, 9, 47-59.
12. Tweede Kamer der Staten-Generaal. (2022). T.K. 36159-3. *Wijziging van de Opiumwet in verband met het toevoegen van een derde lijst met als doel het tegengaan van de productie van en de handel in nieuwe psychoactieve stoffen en enkele andere wijzigingen*. Den Haag.
13. Eerste Kamer der Staten-Generaal. (2025). E.K. 36.159. *Tegengaan productie van en de handel in nieuwe psychoactieve stoffen en enkele andere wijzigingen*. Den Haag.
14. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. (2025). *Wet van 29 januari 2025 tot wijziging van de Opiumwet in verband met het toevoegen van een derde lijst met als doel het tegengaan van de productie van en de handel in nieuwe psychoactieve stoffen en enkele andere wijzigingen* (Stb. 2025. 32). <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-32.html>
15. European Union Drugs Agency (EUDA). (2025), *European Drug Report 2025: Trends and Developments*. Publications Office of the European Union.

16. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA). (2020). *European drug report 2020: trends and developments*. Publications Office of the European Union.
17. Simonis, S., Canfyn, M., Van Dijck, A., Van Havere, T., Deconinck, E., Blanckaert, P., & Gremeaux, L. (2020). Awareness of users and motivational factors for using new psychoactive substances in Belgium. *Harm Reduction Journal*, 17, 1-11.
18. Benschop, A., Urbán, R., Kapitány-Fövény, M., Van Hout, M. C., Dąbrowska, K., Felvinczi, K., ... & Demetrovics, Z. (2020). Why do people use new psychoactive substances? Development of a new measurement tool in six European countries. *Journal of Psychopharmacology*, 34(6), 600-611.
19. Hutten, N., & Smit-Rigter, L. (2025). *Jaarbericht DIMS 2024*. Trimbos-instituut.

